

Vokiečiai jau pasiekė Azovo jūrą

Krimas atkirstas. Baltijos jūroj paimtos Oeselio ir Moono salos. Vokiečių laivynas įsiveržė giliai į Suomijos įlanką. Didžiuliai bolševikų nuostoliai rytuose nuo Kijevo

Vyriausioji Fiurerio Būstinė. IX. 21. Vyriausioji karo pajėgų vadovybė praneša: Pietiniame vokiečių puolimo fronto sparne jau pasiekta Azovo jūra.

Sąlygos tai jūrai pasiekti buvo iškovotos didvyriška vienos pėstininkų divizijos kova. Ši divizija sunkiomis sąlygomis 60 kilometrų į šiaurės rytus nuo Chersono prie Bereslavlio prasimušė per platųjį Dniepro žemupį. Persikėlusį per upę divizija, nežūrint smarkių priešpuolių, čia atsilaikė.

Į rytus ir į pietryčius nuo Kijevo apsupto priešo naikinamas varomas toliau.

Vokiečių junginiai, kurie iš vakarų pusės buvo įsiveržę į Kijevo, persikėlė per Dnieprą į rytus ir susijungė su tomis jėgomis, kurios puolė iš šiaurės per Desną. Priešas mėgino atkakliais mūšiais prasimušti, tačiau jam tai nepavyko. Belaisvių ir grobio skaičius nuolat auga.

Karo laivyno vienetai įsiveržė giliai į Suomijos įlanką.

sustiprino minų užtvary juosta ir užtikrino prieš Baltijos salas pradėtus karo veiksmus. Karo aviacija į šiaurės vakarus nuo Krimo nuskandino vieną sargybinių laivų, vieną kanonierinį laivą ir tris prekybos laivus bendros 10.000 tonų talpos. Bombos pataikė į vieną sovietų torpedinį laivą.

Kovoje prieš Didžiąją Britaniją stiprios karo lėktuvų pajėgos praėjusią naktį puolė uosto įrengimus ir Southemptono maisto įmones, į kurias buvo numesta sunkaus ir sunkiausio kalibro bombų. Bombos, kurios buvo numestos į sandėlius, dokus ir karinius miesto pastatus, padarė daug nuostolių. Buvo pastebėta visa eilė didesnių gaisrų. Kiti karo lėktuvai puolė kelis aerodromus ir uostus pietinėje ir rytinėje Anglijoje ir į šiaurės rytus nuo The Wash nuskandino vieną 4.000 tonų prekinį laivą. Buvo sužalotas dar vienas didesnis prekybos laivas. Kanalo srityje britų karo aviacija vakar per nepavykusį mėginimą pultė neteko 39 lėktuvų. Iš jų 35 numušė naikintuvai, 4 — laivyno artilerija. Vokiečiai neteko dviejų lėktuvų.

Šiaurės Afrikoje vokiečių karo lėktuvai sunaikino prie Tobruko britų palapinių stovyklą.

Praėjusią naktį priešas buvo įskridęs į šiaurės ir pietvakarių Vokietiją. Kai kurie priešė lėktuvai pasiekė Reicho sostinę. Numestos bombos padarė nežymių

nuostolių gyvenamuosiuose kvartaluose. Naktiniai naikintuvai ir zenitinė artilerija tris bombonešius numušė.

Vyriausioji Fiurerio Būstinė. IX. 21. Vyriausioji karo pajėgos vadovybė praneša: Per apsupamąjį mūšį, kuris vyks ta į rytus nuo Kijevo, Generalfeldmaršalo von Reichenavo vadovaujamoji armija ir generolų pulkininkų von Kleisto ir Guderiano vadovaujamos šarvuotosios armijos

sunaikino žymias apsupto priešo dalis ir jau paėmė daugiau kaip 150.000 belaisvių, 151 tanką, 602 patrankas ir šiaip labai daug karo medžiagos.

Likusių apsuptojo priešo dalių naikinimas vyksta visu smarkumu. Laukiama, kad bus vėl paimta daug belaisvių ir grobio.

Fiurerio Vyriausioji Būstinė. IX. 21. Vokiečių karo pajėgos vyriausioji vadovybė praneša: Pavyzdinčiai bendradarbiaudami kariuomenės, karo aviacijos ir karo laivyno junginiai pasiekė naują žymų laimėjimą.

Ryžtinga kova buvo paimtas svarbiausias Oeselio salos miestas Arensburgas. Tuo būdu Moono ir Oeselio salos yra jau mūsų rankose.

Vakarinėje Oeselio salos dalyje yra tik išskaidytų tos salos igulos dalių. Jos bus netrukus sunaikintos.

Vyriausioji Fiurerio Būstinė. IX. 20. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Kaip jau buvo pranešta specialiu komunikatu, vokiečių kariuomenės pėstininkų divizijos, karinių oro pajėgų remiamos, po daug dienų trukusių kovų pralaužė stambią Kijevo sustiprinimų juostą vakariniame Dniepro krante. Staigiu puolimu vakar kartu su bėgančiu priešu karinės vokiečių pajėgos įsiveržė į miestą ir virš citadelės iškabino Reicho karinę vėliavą. Vyresniajai sovietų kariuomenės dalininkų vadovybei pabėgus, visa priešė įgula metė ginklus ir liovėsi toliau priešintis.

Taip pat, kaip specialiu komu-

nikatu buvo pranešta, rugpjūčio 18 d. užimtas Poltavos miestas, už 120 kilometrų į pietų vakarus nuo Charkovo.

Bendradarbiaudami su karo laivyno ir karinių oro pajėgų junginiais,

sausumos kariuomenės dalininkai rugsėjo mėnesio viduryje užėmė Rygos įlankoje esančias Vormso ir Moono salas.

Rugsėjo 16 d. kapitonas Pankov su savo kuopa patė savo iniciatyva iš Moono puolė iš dalies priešė sugriautą pylimą rytinėje Oeselio salos dalyje. Šiuo staigiu puolimu jis sudarė sąlygas vykstančioms sėkmingoms kovoms, kuriomis siekiama užimti tą salą.

Karinės oro pajėgos ir praėjusią naktį bombardavo Odesą ir Maskvą.

Kovoje prieš britų tiekimo laivinkystę kovos lėktuvai naktį į rugsėjo 20 d. iš vienos vilkstinės nuskandino į rytus nuo Hullio du bendros 17.000 tonų talpos prekybos laivus, jų tarpe vieną tanklavį. Dienos metu bombomis buvo smarkiai sužalotas vienas priešė krovinių laivas prie Anglijos pietryčių pakraščio.

Šiaurės Afrikoje vokiečių kovos lėktuvai naktį į rugsėjo 19 d. sėkmingai puolė Suezio naftos rezervuarus ir Port Saído bei Aleksandrijos uostų įrengimus.

Praėjusią naktį su silpnomis pajėgomis priešė lėktuvai buvo įskridę į šiaurės Vokietiją.

Paskiri lėktuvai prasiveržė iki Reicho sostinės apylinkių. Numetus bombų į gyvenamuosius Stettino kvartalus, civilinių gyventojų tarpe yra nedidelis skaičius užmuštų ir sužeistų. Zenitinė artilerija numušė du britų bombonešius.

Irane nauja vyriausybė

ISTANBULAS. Parsos agentūra praneša iš Teherano, kad sekmdienį priešpiet teisingumo ministeris Ahiš, pavaduodamas susirgusį ministerį pirmininką Furughį, pristatė parlamentui naująją vyriausybę. Į ministerių kabineta įeina: ministeris pirmininkas Furughis, teisingumo ministeris Ahiš, pramonės ir kasyklų — Hekmatas, užsienių reikalų — Soheilis, sveikatos — Dr. Sadjedis, ūkio ir prekybos — Golehyanas, karo generolas Ahmad Nakhdžavanas, vidaus — generolas Djahanbanis, finansų — Dr. Nafioys, švietimo — Dr. Sadighas, pašto — Sayahas ir žemės ūkio — Hakimis.

Po vyriausybės pristatymo buvo perskaityta jos programa ir dokumentas, kuriuo visas judomas ir nejudomas buvusiojo šacho turtais atiduodamas tautai.

Japonai pradėjo Kinijoje didįjį puolimą

SANCHAJUS. Japonų karinių sluoksnių atstovas pranešė, kad ketvirtadienį į pietų vakarus nuo Hankavo pradėtos didžiausio masto japonų karinės operacijos. Veiksmai, kurie prasidėjo Honano provincijos šiaurės vakarų kampe, vyksta Čančos kryptimi. Toliau atstovas pranešė, kad japonų kariuomenė pirmąją dieną peržengė frontus stūriantį Sinkiangą upę ir beveik 30 kilometrų prasiveržė į pietus. Pirmąją dieną kinai neteko daugiau kaip 4.000 žmonių.

EKVADORAS SU PERU TEBEKOVOJA

LIMA. IX. 21. Peraus vyriausybė paskelbė komunikatą, kuriame

pranešama apie naują karo paliubų sulaužymą iš Ekvadoro pusės. Šimtas Ekvadoro kareivių Panupalyje užpuolė 20 Peraus kareivių. Peruviečių nuostoliai siekia 8 užmuštų ir 5 sužeistų. Sustiprinus Peraus karines pajėgas, susirėmimas vyko toliau ir priešas su nuostoliais buvo atremtas.

MEKSIKOS M. IX. 21. Meksikos užsienių reikalų ministeris Ezequiel Padilla prezidento pavaddamas kreipėsi telegrafu į Argentinos, Brazilijos ir Jungtinių Valstybių užsienių reikalų ministerius, siūlydamas pradėti kolektyvinį Amerikos valstybių veikimą Ekvadoro ir Peraus konfliktui likviduoti.

Maiskis gvoltu šaukia pagalbos

Anglai prisipažįsta, kad sovietų padėtis kritiška

AMSTERDAMAS. IX. 21. Reuterio žiniomis, sovietų ambasadorius Didžiąjai Britanijai Maiskis paskelbė atsšaukimą į Didžiąją Britaniją. Jame, tarp kitko, sakoma:

„Mums reikalingi tankai, tankai ir dar kartą tankai, nes sovietų nuostoliai tankais 2.000 mylių fronte yra dideli. Mums reikalinga jūsų skubi pagalba.

Mes turime bendrą frontą su jumis. Prašau tuoj siųsti savo tankų sustiprinimus frontui, kuris dabar turi išlaikyti didžiausią spaudimą.

Dvigubai duoda tas, kas duoda reikiama laiku ir reikiamoje vietoje“.

AMSTERDAMAS. IX. 20. Šiandien 10 valandą Cyrill Laykinas per Londono radiją, tarp kitko, pareiškė: „Didžiausiosios simpatijos mūsų sąjungininkų reikalui negali nuo mūsų nuslėpti fakto, kad

žinios iš Rytų fronto yra labai rimtos.

Sovietai pripažįsta, kad priešas yra prie Kijevo — svarbiausiojo Ukrainos miesto — vartų.

Padėtis, be jokios abejonės, kritiška. Jei miestas būtų paimtas, tai tat reikėtų didelį nuostolį mūsų sąjungininkams ir mums patiems.

Nekalbant apie Kijevo strateginę reikšmę, ten, be to, apsuptos stiprios sovietų pajėgos. Visame Sovietų fronte matome nemalonių faktų, kad sovietai neteko didelio nuošimčio savo žmonių ir mašinų rezervų ir kad prie Kijevo, Leningrado, Odesos ir Krimo jų karinės pajėgos turi pakelti sunkias kovas“.

Stalinas labai nepatenkintas pagalbos lėtumu

Kokiomis nuotaikomis Amerikoje sutinkami vokiečių laimėjimai

NEW YORKAS. IX. 21. New Yorko spauda yra pilna pranešimų apie vokiečių laimėjimus fronte prieš sovietus. Laikraščiai didžiulėmis antraštėmis praneša apie Kijevo paėmimą ir apie tai, kad vokiečių armijos artinas prie Charkovo ir Dono pramonės srities.

Intervencijos šalininkų „New York Post“ atvažduoja aliamuojančią nuotaiką Londone ir Vašingtone ir

reikalauja ko greičiausiai siųsti į sovietų Sąjungą geriausius Jungtinių Valstybių karo lėktuvus.

To laikraščio korespondentas iš Vašingtono praneša, kad Jungtinės Valstybės, anglams pritariant, ketina geriausia savo turimą karo medžiagą tuoj nusiųsti Sovietų Sąjungai. Tikimasi, kad galma bus išsiųsti naikintuvų ir lengvųjų tankų į Archangelską. Šis uostas ledlaužių dėka gali būti naudojamas iki sausio mėn. Iki to laiko manoma nutiesti pietinį kelią per Iraną.

Scripps Howardo bendrovės korespondentas iš Vašingtono praneša, kad

anglų ir amerikiečių misija Maskvoje atsidūrusi sunkaus

uždavinio akivaizdoje.

Ji turi rasti priemonių ir kelius suteikti bolševikams nedelsiant karo medžiagą. Tuo pat metu bolševikų diktatorius turis būti įtikintas, kad Jungtinės Valstybės ir Anglija padarys viską, ka tik gali. Kaip žinoma,

Kremlius esąs labai nepatenkintas dėl demokratijų teikiamos pagalbos lėtumu ir dėl to, kad Europos žemyne dar nepasirodžiusi britų ekspedicinė armija.

Bolševikų karo pabaiga priklauso nuo Harrimano Beaverbrooko misijos Maskvoje pasisekimo ir nuo artimiausių savalių padėties karo laukuose. „New York Sun“ konstatuoja, jog pavojų sovietams sudaras ne netekimas didesnio skaičiaus srėčių, bet pavojus netekti ir netekimas didžiųjų sovietų pramonės centrų.

Budiono armijos katastrofa

Vokiečių spauda apie laimėjimus Ukrainoje

BERLIN. Mižiniškomis antraštėmis, kaip „Didžiulis mūšis Ukrainoje“, „Budionnui suduotas lemtingas smūgis“, „Keturiuos sovietų armijos po vokiečių dūžiais“, vokiečių spauda skelbia apie naujus didelius laimėjimus Rytų fronte. Laikraščiai tuos laimėjimus laiko nepaprastai reikšmingais, pažymėdami, kad jų rezultatus dar sunku numatyti. Vokiečių tauta žinojusi, rašo „Berliner Boersenzeitung“ kad kariuomenės vadovybės tylė lime slėpėsi dideli įvykiai. Tai, kas vyksta dabar, yra dramatiškiausias karo istorijos įvykiai. Laikraštis naikinamąjį mūšį į rytus nuo Kijevo, apie kurį buvo naujai pranešta, laiko didžiausiu erdvės atžvilgiu iš visų iki šiol buvusių mūšių. Tai esąs vadovybės ir kariuomenės trium-

fas, dar kartą įrodąs teisingumą Fiurerio žodžių, kad vokiečių karo pajėgai nėra nieko negalimo. Dėl paskutiniu laiku pasklidusių gausių užsienių pranešimų apie įvykius Rytuose laikraštis pastebi, kad Kijevo paėmimas esąs šaliai srovė agitacijos ugniai, kuria britai palydėjo įvykius Ukrainoje.

„Deutsche Allgemeine Zeitung“ rašo, kad vokiečių naikinamosios strategijos darbas esąs kupinas geležinės ištvėrmės. Reicho karinė vėliava Kijevo tvirtovės bokšte yra sovietams ir jų santarvininkams britams signalas, kuris rodo, kad valanda išmušė.

„Berliner Lokalenzeitung“ kalba apie didvyrių dainą, apie mūšiuose išbandytus vokiečių kareivius. Laikraštis pabrėžia šito didžiojo

laimėjimo reikšmę tolesnei karo žygio Rytuose eigai.

Antrašte „Mes nugalime“ „Voelkischer Beobachter“, pasiremdamas ligišolinėmis žiniomis, rašo apie besiantinančią maršalo Budionno armijos katastrofą. „Stalinas davė Budionnui aiškų įsakymą, rašo laikraštis, atlaikyti Dniepro liniją, nes jos apgynimas turi nulemti Sovietų Sąjungos likimą. Tačiau, nors sovietai tarp Kijevo ir Juodosios jūros siuntė į kovą vis naujus sustiprinimus, jie negalėjo sutrukdyti vokiečiams įsitvirtinti rytiniame Dniepro krante. Dar visai neseniai Maskvoje, Londone ir New Yorke buvo fantazijuojama apie rusų Marnos mūšį, o rezultatai yra tokie, kad šiandien Dniepro fronto taip kaip ir nėra“.

Kaip buvo paimtas Kijevas

Miestas buvo pasiruošęs gatvių kovoms, bet vokiečių kariuomenė Kijevo užklupo taip iš netyčių, kad visas bolševikų priemones pavertė niekais

BERLIN. IX. 20. Viename pranešime apie Kijevo, paskutiniosios sovietų a'ramos dešiniajame Dniepro krante, paėmimą sakoma: Jau prieš keletą savaičių vokiečių pulkai, kurie čia buvo pasiruošę pulti, įsiveržė į pirmąsias bunkerius linijas. Tačiau po atkaklių kovų jie sustojo, kas sovietams ir jų sąjungininkams davė progos daryti įvairius klaidingus aiškinimus. Šiandien paslaptis yra paaiškėjusi: Plačių mastu apsupus Budiono armiją, aplink Kijevo buvo sudarytas žiedas, ir po to galima buvo iš visų pusių pradėti koncentruotą puolimą prieš smarkiai sustiprintą tvirtovę. Puolimo prieš Kijevo dieną jau nuo pat ankuro ryto vokiečių smingamieji lėktuvai ėmė raižyti orą, mesdami bombas į municijos sandėlius, geležinkelio įrengimus ir kitus miesto karinius objektus. Į tuos pat talkinius paleido ir vokiečių artileristai savo įvairaus kalibro granatas.

Tuo pat metu pradėjo veržtis į priekį ir vokiečių pėstininkai,

kurie iš šias savaites išlaukė pirmo pakraščio. Juos lydėjo šauliai šturmuotojai ir pionieriai, kurie visuomet yra ten, kur reikia sudoroti minų laukus ir bunkerius. Bolševikai, kurie iš paskutiniųjų jėgų gynėsi, turėjo pasitraukti prieš nesulaikomą vokiečių puolimą ir visi jų mėginimai palaikyti ryšius su užnagariu nuėjo niekais. Keletas dar pasilikusių ir toliau tebešaudančių bunkerių negalėjo sustabdyti nesulaikomų vokiečių junginių veržimosi, ir suiruė prieš linijose vis labiau didėjo.

Pavyko įsiveržti į Kijevo priemėsčius. Priešas buvo užkluptas iš netyčių, ir atėjo triumfalinis momentas, kai vokiečių avangardiniai daliniai — jau vienuoliktą puolimo dienos valandą — įskėlė Kijevo citadelėje Reicho karinę vėlavą. Tuo būdu buvo įsiveržta į miestą, kuris nenorėjo pasiduoti priešui ir kuris, vis dėlto, turėjo nusilenkti besiveržiantiems iš visų pusių į Kijevo priemėsčius vokiečių kariams.

BERLIN. IX. 20. Kaip DNB iš karinių sluoksnių pa'yrė, Budionui nepavyko iš Kijevo padaryti griuvėsių krūvos. Divizijos, kurios pirmosios iš pietų po dviejų dienų smarkiausių kautynių prasiveržė į tvirtinimus, priklausė generalinio feldmaršalo von Reichenau armijai. Rugsėjo 13 d.

vokiečių kariuomenė buvo už 200 kilometrų į rytus nuo Dniepro, o rugsėjo 17 d. prasidėjo koncentruotas Kijevo puolimas.

Rugsėjo 19 d. smarkiu puolimu buvo paimta citadelė su arsenalu ir daug karavinių. Dienos būvyje buvo planinga' okupuojami kvartalai po kvartalo.

Sovietų kariniai organai mieta' buvo parengę namų ir gatvių kovoms. Minosvaidžiai, tankų duobės, spygliuotų vielų užvaros, didelės gatvių barikados, kulkosvaidžių ir patrankų lizdai evakuotuose priemėsčiuose ir tvirtintose gatvėse turėjo leisti gynėjams priešintis iki paskutiniojo akimirksnio.

Vakariniame tvirtinimų kvartale buvo sutraukti GPU pulkai ir gynybai buvo sumobilizuota darbininkų milicija.

Visas šias priemones pavertė niekais nuos'abūs vokiečių karo veiksmams.

BERLIN. IX. 21. Iš karinių sluoksnių pranešama, kad bolševikai rugsėjo 20 d. į pietryčius nuo Dnienio ežero mėgino atsitišti aukštą vietovę, kurią buvo paėmus vokiečių kariuomenės junginys.

Tą puolimą vokiečiai atrėmė, padarydami didelių nuostolių bolševikams.

Sovietų puolimą atrėmę vokiečių pėstininkai patys ėmė pulti ir narsiai prasiveržimais sovietų kariuomenę toli atrėmė. Aštuoniolika sovietų tankų pasiliko karo lauke.

DNB iš karinių sluoksnių pa'yrė, kad apsupę bolševikai slėnyje tarp Dniepro ir Desnos rugsėjo 20 d. keliose vietose mėgino prasilausti, tačiau visos pastangos buvo vokiečių kariuomenės nugalėtos. Vokiečių kariuomenė ėmė vyltis besitraukiančias priešo voras,

padarydama joms didžiausių nuostolių. Šie mūšiai baigėsi galutinai sovietų kariuomenės Dniepro ir Desnos kilpoje apsupimu. Vokiečių pėstininkų pulkas sunaikino 15 sovietų tankų, jų tarpe du 52 tonų. Belaisvių ir karinio grobio kiekis nuolat didėja.

BERLIN. IX. 20. DNB žiniomis, naktį į rugsėjo 19 d. į rytus nuo Kijevo apsupti sovietai plačių mastu mėgino prasilausti. Tačiau šis jų žygis nepavyko

dėl vokiečių dalių budrumo ir suteiktos vokiečių ugnies. Bolševikai buvo atmušti su dideliais kruvinais nuostoliais. Daug sovietų autovežmių buvo paimta arba sunaikinta.

Sovietų gynimas Š. Ukrainoje žlugo

Baltijos jūroj vyksta naujos reikšmingos operacijos. Ką reiškia pastarieji vokiečių laimėjimai

BERLIN. IX. 20. Dėl šios dienos kariuomenės vadovybės pranešimo DNB iš karinių sluoksnių papildomai pa'yrė:

Nepaisant stiprių tvirtinimų į vakarus nuo Dniepro, buvo paimtas Kijevas, Ukrainos soš'inė, kartu iš pietų ir šiaurės, ir įrodo, kad kietas sovietų pasipriešinimas galėjo būti sulaužytas atkaklių vokiečių pėstininkų divizijų.

Kijevo netekimas kartu reiškia visos sovietų gynybos žlugimą šiaurės Ukrainoje. Kaip tikrai į šį gynybą Maskva ir Londonas ypač dėjo daug vilčių.

Praejusiomis savaitėmis vokiečių vyriausioji kariuomenės vadovybė nuolat iš ten girdėdavusi pajuokas, kad esą vokiečių kariuomenėi nepavykė paimti Kijevo. Šiandien, pabaligus didelį apsupimą į rytus nuo Kijevo ir suspaudus į rytus nuo Dniepro apsuptą priešo kariuomenę,

visa šiaurinė Ukraina pateko į vokiečių rankas, ir dabar sovietams telkio rytinė Ukraina

su Sharkovo ir Doneco baseino pramonės sritimi. Bet vokiečių pasistūmėjimas iš Kremenčugo įtvirtinto tilto į šiaurės rytus ir paėmimas Pol'avos įrodo, kad ir ši svarbi So-

vietų Sąjungos sritis rytinėje Ukrainoje jau pateko į didžiausią pavojų. Paėmus Krivoj Rogo geležies rūdos sritį ir milžinišką elektrinę Dniepro žemupyje, buvo sutrukdyta gamyba, o dabar gresia sovietams netekti svarbių anglies sričių Doneco baseine.

Be to, paėmus Baltijos salas, rytiniuose pakraščiuose vyksta pagrindinės reikšmės narijos operacijos.

Jau dabar galima numatyti, kad laiminga pabalga sovietams reikš galutinį sugniužimą Baltijos jūros pozicijų, kurias jie, stengdamiesi išsiplėsti, visomis priemonėmis statė 1939—1940 metais.

Vokietijos priešai praejusiomis savaitėmis nuolat įrodinėjo, kad Kijevas ir Leningradas yra ypač svarbūs punktai.

Dabar Kijevas jau vokiečių rankose, o Leningradas apsuptas ir atskirtas nuo likusios Sovietų Sąjungos.

Praejo ketvirtis metų nuo karo su Sovietais pradžios, ir vokiečių kariuomenė lygiai pusėje tuzino naikinamųjų mūšių nugalėjo milžiniškas savo priešo mases ir karu Rytuose laimėjo didžiausią teritoriją.

BERLIN. IX. 21. DNB prie šios dienos karo pajėgų vadovybės pranešimo papildomai praneša, kad vokiečių kariuomenė pietinėje Dniepro žemupio dalyje persikėlė per upę prie Breslavlio. Apvaliusi tą sritį į pietus nuo Dniepro žiočių iki Azovo jūros, ji prasiveržė toliau į rytus.

Tuo būdu vokiečių kariuomenė visiškai atkirto Krimo pusiasalį nuo likusio krašto.

Tuo būdu sovietų padėtis šiauriniame Juodosios jūros krante darosi vis sunkesnė. Sovietams palengvinti anglų karo aviacijos puolimą kanalo pakraštyje pasiliko be rezultatų ir buvo, kaip ir ankstyvesni puolimai kanalo srityje, apmokėti žymiais nuostoliais. Vokiečių naikintuvai ir laivyno artilerija vakar numušė 35 priešo naikintuvus ir aštuonis bombonešius. Palyginus su šiais bendrais britų oro laivyno 43 lėktuvų nuostoliais, vokiečiai neteko tik dviejų lėktuvų. Tuo tarpu plataus masto britų karo aviacijos panaudojimas nė vienoje vietoje nepadare žymenių karinių ar ūkinio pobūdžio nuostolių. Priešingai, gaunamas įspėdis, kad britų karo aviacija vis labiau savo puolimus nukreipia prieš gyvenamąsias sritis.

Kokią ūkinę reikšmę turėjo Kijevas Tarybų S-gai

BERLIN. Milžiniškas vokiečių ginklo laimėjimas Rytų fronto plėtimėje dalyje, kuris apvainikuotas Kijevo paėmimu, turi ne tik karinės bei strateginės reikšmės, o taip pat didžiausios ūkinės reikšmės. Kijevas, kuris turi 850.000 gyventojų, yra vienas svarbiausių Ukrainos pramonės centrų ir jame suelktos svarbios gamybinės pramonės šakos. Geležies ir mašinų pramonė Kijeve gamina įvairiausius plieno dirbinius, garo katilus, tiltų kranus, kabelius, vielas ir kt. Taip pat plačiai čia ats'ovaujama mašinų gamyba. Čia gaminamos tekinimo staklės, šlifavimo ir gręžimo mašinos, automatiškos tekinimo staklės. Taip pat čia Dniepro laivininkystei sta'omi motoriniai ir gariniai laivai. Ukrainos žemės ūkiui Kijeve įvairūs fabriškai gamina žemės ūkio mašinas ir traktorių dalis. Toliau Kijeve yra metalo apdirbimo gamyklos ir mechaninė pramonė. Elektros pramonę atsto-

vauja keli elektros motorų, kabelio, transformatorių ir radijo aparatų fabriškai. Toliau Kijeve esama gumos fabriky ir cheminių bei farmacinių įmonių. Kaip svarbi miško perkrovimo vieta Kijevas taip pat turi svarbią miško pramonę. Plataus vartojimo prekių pramonės čia be jau paminėtų gaminių įmonių dar yra didesnės tekstilės ir odos pramonės įmonės. Pagaliau Kijevas, būdamas Ukrainos žemės ūkio srities viduryje, yra žymus maisto produktų, visų pirma cukraus pramonės centras. Kaip svarbiausias Sovietų Sąjungos pietinės dalies pramonės miestas Kijevas kartu yra žymus ginklavimo centras. Čia, tarp kitko, gaminamos patrankos ir šaudmenys, o taip pat upių kanonieriniai laivai. Nuo senų laikų Kijevas yra svarbus geležinkelio mazgas, kuris jungė šiaurės, pietų ir vakarų rytų susisiekimą Rytų Europos erdvėje. Ši reikšmė jam ir pasiliko. Iš Ki-

jevo eina geležinkelio linijos į Brianską ir Maskvą, Odesą ir Lembergą, Dniepropetrovską ir kitas vietas. Be to, iš Kijevo eina plentai į Černigovą, Gomelį, Odesą ir Žitomirą.

Poltava, kuri taip pat yra vokiečių kariuomenės paimtas Ukrainos miestas, turi 130.000 gyventojų. Šis miestas žinomas savo reikšminga cukraus pramone. Greta kelių metalo apdirbimo pramonės fabriky Poltavoje yra kelios tekstilės, odos ir batų pramonės įmonės, taip pat viešiniams reikalams tarnaujanti maisto produktų pramonė. Poltava yra prie svarbių geležinkelių ir kelių Kijevas — Charkovas.

LA LINEN. IX. 20. Šiandien 8,45 val. kilo sprogimas anglių tanklaivyje Nr. 56, stovėjusiame Gibraltarų įlankoje. Tas 8.000 tonų talpos laivas nuskendo. Sprogimo priežastis nežinoma.

Pulkininkas J. Petraitis

Kaip jie mus sušaudė

26

Tik mūsų Juozas ir tas žinias ypatingo dėmesio nekreipia, nė kiek nenutraukdamas „domino“ lošimo su seniu Lovčinovskiu, ir labai džiaugiasi, kad jis jau trečią tamsią partiją duoda Lovčinovskiu. Jis labai patenkintas, kad taip gerai įsimiklino „domino“ lošti, užtat, parvykęs į Tauragę pas tėvą, pasidirsias tokius pat iš duonos „domino“ ir aplošias kaimė visus savo draugus. Tik jam dar truputį reikia geriau pasitreniruoti, kad bent vieną kartą išloštų prieš mūsų kameros meisterį Vladą, kuris jį išmokė taip gerai lošti. Šimanskis, nors ir gerai gavo į kailį tardymo metu ir žino, kad taip pat gaus pagal 58 str. 8 metus darbo stovyklos, bet jis netiki toms žinioms, kurias gauname iš laisvės. Jis dabar turi įtikinti savo nelaimės draugą Lovčinovskį, jog vis tiek anglai turi laimėti karą ir Lenkija bus vėl laiminga. Jis ne tik Lovčinovskį, bet ir kitus bandytų įtikinti, tik jis bijo Vlodo, kuris tuojau pradeda iš jo tyčiotis. Šimanskis gan išsilavinęs žmogus. Su juo galima pasikalbėti įvairiomis temomis, tik ne karo laimėjimo klausimu, nes čia jis tik vieną nuomonę teturi: anglai turi laimėti karą ir atstatyti nepriklausomą Lenkiją.

— Tark, pulkininke, tamsta savo autoretinę žodi, kuo visa tai baigsis ir ar ilgai mums čia

teks tupėti? — prisėdęs prie manęs, pusbalsiu rusiškai paklausė Dublė.

— Ką aš galiu žinoti, kuo baigsis? Ir iš viso — ką mes galime pasakyti, čia, kalėjime, sėdėdami? Ar tu, Aleksiejau, gali pasakyti, ką dabartiniu metu tavo žmona veikia? — pusiau juokaudamas, išsisukiau iš jo, nes su Dublė nebelaimei gome atvirai kalbėti. Tik Vladas jam viską į akis droždavo.

Vladas, Petras, Lionginas ir aš atskiriau susėdė, analizuojame anksčiau ir dabar gautas žinias. Viskas būtų labai gerai, tik dar nežinome, kas darosi Jugoslavijoje ir Turkijoje. Kas Rumunijoje — seniai žinome. Studijuojame Europos žemėlapi, kurį nusibraižėme kėdės dugno apačioje. Didžiausias klausimas, kurio niekaip negalime išspręsti, ar gali laukti Vokietija, kol anglai įtrauks sovietus į karą?

— Kas ten miega? Aš tau pamiegosiu!... — nors niekas nemiegojo, bet prižiūrėtojas, kaip gero gaspatoriaus šuo, pažiūrėjęs viena akimi į mūsų kameros durų „vilkelį“, turėjo suloti, nes tas, kuris ten gale koridoriaus sėdi geležinė būdelėje, pro apskritą langelį mato visą koridorių ir prižiūrėtoja.

Iš apatinio aukšto kriminaliniai kaliniai pranešė šimtas keturiasdešimts ketvirtai kamerei ir apie Jugoslaviją. Mes labai apsidžiaugėme, nes artinasi taip labai laukiamos dienos... Kriminaliniai greičiau ir daugiau gauna žinių iš laisvės, nes jie gauna laikraščius ir, būdami darbuose, gali palaikyti ryšius su laisve. Kalinys nepraleis progos sučiupti, kad ir menkiausia žinele. Kalėjime „morzės“ aparatų raktai (muštukai, dantų šepetukai, pypkės...) visą laiką dirba, nes

kiekviena nauja žinutė tuojau turi pereiti per visas 150 kameras.

— Tai, kad daviau, tai daviau Lovčinovskiu: tris sausas ir dvi šlapias! — džiaugėsi Juozas, baigęs „domino“ lošti, eidamas prie „parašės“.

— Gerai, Juozai, laikyk vairą. — Kažin kas pritarė jam.

Šimanskis, pasisodinęs Lovčinovskį, lenkiškai aiškina jam dabartinę karo ir politinę padėtį. Senis Lovčinovskis iš Prozorokų miestelio, kurio kairioji ranka be vidurinių dviejų pirštų, jam, dar mažam vaikui, kuliamosios mašinos nuotraukti, nelabai supranta Šimanskio pamokslus: geriau jam kalbėtų apie prekybą, linus ar ką kitą panašaus.

— Šimanskis šiąnakt tikrai neužmigs: vartytis nuo vieno ant kito šono, — pasijuokė Vladas, nes jis niekad nepraleidžia progos iš ko nors nepasijuokęs, jo toks pasiutęs būdas.

Kažin kas užvedė kalbą apie bites, avilius ir korius. Lovčinovskis pasirodė esąs didelis bičių žinovas. Apskritai, Lovčinovskis apie prekybą, žemės ūkį, ūkio mašinas — kombainas ir bites labai daug nusimano. Tik dabar kilo didžiausias ginčas kameroje dėl tranų, kam jie reikalingi. Bičių „žinovas“ Lovčinovskis įrodinėjo, kad tranai reikalingi bitėms dėl „muzikos“, kad jas linksmintų, kiti vėl ką kita, bet tranų klausimas taip ir liko neišspręstas, nes prižiūrėtojas atidarė kameros duris ir išvedė mus į ruošą.

Die „Tannhäuser“-Aufführung in Kauen

Mit einem Werk Richard Wagners wurde die Theater-Saison eröffnet

Das deutsche Schwert hat Litauen von der sowjetischen Unkultur reingefegt. Nun kann auch hier kulturelle Aufbauarbeit geleistet werden. Das dabei der Pflege des Theaters breiter Raum gegeben wird, empfinden wir als ein Gebot der Stunde. Der deutschen Oper insbesondere aber als hervorragender Repräsentantin deutscher Kultur den Weg in ein Land zu ebnen, das sich erst vor kurzem noch die Verkündung politischer Thesen durch jüdische Kulturbringer auf der Bühne gefallen lassen musste, sehen wir als eine hervorragende Aufgabe aller Stellen, die sich der europäischen Kultur verpflichtet fühlen.

Kein Geringerer als der deutsche Richard Wagner ist aus der Wahl grosser Opernkomponisten hervorgegangen, die für geeignet befunden wurden, in dem breiten Litauen mit der Aufführung einer ihrer unvergänglichen Schöpfungen gleichsam symbolisch den Anbruch einer neuen Kulturepoche einzuleiten. Gerade Wagner versinnbildet ja mit der Grösse seiner inneren Kraft und der Wärme seines Genies den Typ des starken und gemütvollen Deutschen, dem die Verantwortung um die Vertiefung des reindeutschen Elements in dem europäischen Kulturschatz auf der Stirn geschrieben steht. Als daher am Sonnabend das Kauener Theater die neue Saison mit einer „Tannhäuser“-Aufführung begann, hat es sich gleichsam zum Hort kultureller Werte gemacht, denen man nur in Ehrfurcht vor dem Genie ihrer deutschen Schöpfer begegnen kann.

Die Erstaufführung erfreute sich eines bis auf den letzten Platz gefüllten Hauses. In der Mittelloge hatten der Generalkommissar Dr. von Renteln sowie der Kommandant von Litauen, Generalmajor Pohl, mit Angehörigen ihrer Stäbe Platz genommen. Im Parkett und auf den Rängen herrschte das farbenprächtige Bild der Uniformen; man sah führende Persönlichkeiten aus allen Zweigen der Verwaltung. Ein erlesenes Publikum harpte des „Tannhäuser“.

Richard Wagners „Tannhäuser“ kann man als ein Werk bezeichnen, in dem die durch den „Fliegenden Holländer“ eingeschlagene neue Richtung, nämlich die bewusste Erweiterung des Dramas, die für den dichterischen und den musikalischen Ausdruck fortgebildet ist, zu höherer Vollkommenheit gebracht wurde. Wagner sagt selbst über den „Tannhäuser“: „Er ist ein grosser Fortschritt gegenüber dem „Holländer“, und die Entfernung von der vorgefundenen Opernschablone zur neuen, freien, vom jedesmaligen Stoff abhängigen Form des neuen Dramas ist auffallend. Noch überwiegen die geschlossenen Formen der Nummernoper wie im Venuslied, im Pilgerchor, der Hirtenweise, dem Einzugsmarsch, den Streitgesängen in der Halle, Wolframs Lied an den Abendstern, der Hallenarie der Elisabeth, ihrem Duett mit Tannhäuser und im grossen Gebet. Aber sie ordnen sich dem Drama singemässig ein, und auch sonst betonen Leid — und Erinnerungsmotive des Orchesters den Zusammenhang der Handlung, so z. B. das an einzelnen Stellen bedeutsam wiederkehrende Venusberg-Motiv. Von den freier gestalteten Szenen ist es besonders die erschütternde Romerzählung Tannhäusers, wie sie über Rezitativ und Arie hinaus zu einem musikdramatischen Gipfel führt. — Grossartig die Ausdrucksgehalt des zweiten Finales bei dem aufwühlenden Ruf: „Erbarm dich mein!“

Schon in Paris hatte Wagner die Sagen um „Tannhäuser“ und den „Sängerkrieg auf der Wartburg“ kennen gelernt. Grossen Eindruck machte bei seiner Rück-

kehr nach Deutschland der Anblick des Rheines und der Wartburg auf ihn, und er schwor seinem Vaterlande mit hellen Tränen in den Augen ewige Treue. Beide Sagen miteinander verknüpfend und auch von neueren Bearbeitern und Nachdichtern angeregt, schuf er seine „Tannhäuser“-Dichtung, 1842/43, und vertonte sie bis zum Jahre 1845. Der historische Tannhäuser, den die Volkslegende wieder in den Venusberg zurückkehren lässt, nachdem ihm der Papst Urban II. die Absolution verweigerte, lebte 1230, war Salzburger oder Bayer, der die Gunst Friedrichs des Streitbaren genoss, durch sein verschwenderisches Leben verarmte und Herren und Länder eilfertig wechselte. — Wagner hat der Sage eine vertiefte Auslegung gegeben, wofür namentlich der Schluss Beweis ist.

Im „Tannhäuser“ stehen sich zwei Welten gegenüber: die heidnische und die christliche, für den Komponisten eine gewaltige Aufgabe, die Wagner in genialer Weise löste, wenn man bedenkt, dass er als 30-jähriger dieses Werk schrieb, dass er sich über seine letzten Ziele noch nicht klar war, und dass die Eigenheiten seines musikalischen Stiles noch nicht völlig ausgeprägt waren. Dualismus des germanischen Kunstgenies, Liebe und Seele, Mühe und Sehnsucht, Hölle und Himmel!

Die dramatische Gestaltung und die eigentümliche Zuspitzung der Gegensätze in der Oper ist Wagners eigenes grosses Verdienst. Im „Tannhäuser“ ist mit geringen Ausnahmen alles inhaltlich tief, willensmässig und stark und doch stets formvoll, das Werk eines musikalischen Poeten, der sich die Form für den Guss seines edlen Werkes selbst auf das Würdigste geschaffen hat und jedenfalls auf seinem Gebiet, dem der musikalischen Dichtung, von erstem Range ist. Die strenge Form der Arie, des Ensembles, der absolute Gesang ist zu Gunsten der Deklamation zurückgedrängt. Leit motive treten noch bescheiden auf.

Für die Eröffnungsvorstellung hatte man den Rahmen wesentlich weiter gezogen, als hier bei früheren Aufführungen grosser Opern. Das Aufgebot der Mitwirkenden war recht ansprechend. Die Regie von T. Pavlovskio arbeitete die dramatischen Höhepunkte aus dem Werk heraus und war besonders augenfällig in der Regie der Massenszenen, vor allem im ersten und dritten Akt, wo es gilt, lebendiges Kolorit zu geben. Für die Gesamtausstattung zeichnete M. Dobuzinskio, dessen eindrucksvolle Bauten der an sich kleinen Bühne eine gewisse Weiträumigkeit schufen, wodurch für die choreographische Regie alle Möglichkeiten offen standen.

Sowohl die Plazierung der unter J. Starkas Leitung stehenden Chöre wie auch das Ballett profitierten davon. Besonders imposant fanden wir dabei den von Klarinetten, Fagotten und Hörnern zu Beginn feierlich begleiteten Pilgerchor.

Die musikalische Leitung hatte M. Bukša, der mit sicherer Hand und fühlbarem inneren Anteil sein Orchester dirigierte, so dass bereits die Ouvertüre in der Glut ihrer Farben, der Eindringlichkeit ihrer Hauptmotive und der symbolischen Spannung des Ganzen zu reinstem Genuss wurde.

Den Tannhäuser sang der schon um die Jahrhundertwende auf grossen Bühnen gefeierte Kipras Petrauskas, der sich mit seiner Rolle grosse Mühe gab. J. Mažeika zeigte sich als „Wolfram von Eschenbach“ mit einem prachtvollen Bariton, der die nicht immer leichte Partie bis zuletzt mit Wohlklang durchführte. Sein phänomenaler Stimmumfang liess das Lied an den Abendstern zu

Das Asowsche Meer erreicht

39 Flugzeuge bei einem Angriffsversuch im Kanalgebiet abgeschossen

AUS DEM FÜHRERHAUPT-QUARTIER, 21. SEPTEMBER.

Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt: Am Südfügel der deutschen Angrifffront wurde das Asowsche Meer erreicht. Voraussetzung hier — für war der heldenhafte Einsatz einer Infanteriedivision, die den Uebergang über den breiten Unterlauf des Dnjepr bei Berislaw — 60 Kilometer nordostwärts Cherson — unter schwierigsten Verhältnissen erkämpft und allen Gegenangriffen zum Trotz gehalten hatte. Die Vernichtung des im Raume ost-

wärts und südostwärts Kiew eingeschlossenen Gegners schreitet fort. Die deutschen Verbände, die von Westen her in Kiew eingedrungen waren, stiessen über den Dnjepr nach Osten vor und vereinigten sich mit den Kräften, die über die Desna von Norden angegriffen hatten. Heftige Durchbruchversuche des Feindes schlugen fehl. Die Gefangenen- und Beutezahlen wachsen stündlich. Einheiten der Kriegsmarine stiessen tief in den finnischen Meerbusen vor, verstärkten den Minensperrgürtel und sicherten

die gegen die Baltischen Inseln eingeleiteten Operationen. Die Luftwaffe versenkte nordwestlich der Krim ein Vorpostenboot, ein Kanonenboot sowie 3 Handelsschiffe mit zusammen 10.000 BRT und erzielte Bombentreffer auf einem sowjetischen Torpedoboot.

Im Kampf gegen Grossbritannien belegten starke Kampffliegerkräfte in der vergangenen Nacht Hafenanrichtungen und Versorgungsbetriebe von Southampton mit Bomben schweren Treffer in Lagerhäusern, Docks und militärischen Anlagen der Stadt richteten beträchtliche Zerstörungen an. Eine Reihe grösserer Brände wurde beobachtet. Andere Kampfflugzeuge griffen mehrere Flugplätze sowie Hafenanlagen in Süd- und Ostengland an und versenkten nordostwärts The Wash einen Frachter von 4.000 BRT. Ein weiteres grösseres Handelsschiff wurde beschädigt. Im Kanalgebiet verlor die britische Luftwaffe am gestrigen Tage bei einem wirkungslosen Angriffsversuch 39 Flugzeuge. Davon wurden 35 durch Jäger, 4 durch Marineartillerie abgeschossen. 2 eigene Flugzeuge werden vermisst.

In Nordafrika zerstörten deutsche Kampfflugzeuge ein britisches Zeltlager bei Tobruk.

Der Feind flog in der letzten Nacht nach Nord- und Südwestdeutschland ein und drang mit einzelnen Flugzeugen bis zur Reichshauptstadt vor. Durch Bombenwurf entstanden unerhebliche Schäden in Wohnvierteln. Nachtjäger und Flakartillerie schossen 3 britische Bomber ab.

Von den der baltischen Küste vorgelagerten Inseln Oesel, Moon, Dagoo und Worms, die in einer der letzten OKW-Meldungen genannt waren, ist die Insel Oesel die grösste mit rund 2.710 Quadratkilometern. Ihr folgt die Insel Dagoo. Geologisch sind die Inseln flache Kalkschollen, die sich leicht nach südwesten neigen. Klimatisch sind sie dem Festland gegenüber bevorzugt, was sich besonders in der Vegetation äussert. Der Gunst des Klimas steht jedoch die Ungunst des Bodens gegenüber, der vielfach heideartigen Charakter trägt. Die Bevölkerung bestand bis zur Umsiedlung aus Deutschen, Esten und Schweden (Worms), deren Hauptbeschäftigung Landwirtschaft, Fischfang und Seefahrt ist. Geringfügig bildeten die Inseln einstmals einen Teil des grossen Ordensstaates, der von Narwa bis Danzig reichte.

Unvorstellbare Verwüstungen in Kiew

Die Sowjets zerstörten alle lebenswichtigen Betriebe und verbrannten die Lebensmittel

Berlin, 21. September. Von militärischer Seite wird mitgeteilt: Die deutschen Truppen fanden bei ihrem Eindringen in die Stadt Kiew unvorstellbare Verwüstungen vor, die die Bolschewisten vor ihrer Flucht oder Vernichtung angerichtet hatten. Ohne Rücksicht auf die Bevölkerung des umliegenden Landes und der Stadt wurden alle für die Einwohner lebenswichtigen Vorräte weggeschafft oder verbrannt, Wasser — und Elektrizitätswerke zerstört und ausser Betrieb gesetzt. Überall ragen die Trümmer gesprengter Eisenbahnhöfe und Brücken empor, so dass sich die Bevölkerung nicht mehr mit den lebensnotwendigen Dingen versorgen kann. Die deutschen Soldaten, insbesondere Pioniereinheiten, räumten die für den Vormarsch und Nachschub der deutschen Truppen notwendigen Strassen und Gebiete von allen Hindernissen und Minensperren frei, so dass die Versorgung der kämpfenden Truppen auf dem Fusse folgt. Die Bolschewisten aber gefährdeten durch ihre Zerstörungswut auf grausamste Weise das Leben von zehntausenden.

Bereits 150.000 Gefangene in der neuen Umfassungsschlacht

Aus dem Führerhauptquartier, 21. September. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt: Im Verlauf der ostwärts Kiew im Gang befindlichen Umfassungsschlacht haben die Armee des Generalfeldmarschalls von Reichenau und die Panzerarmeen der Generalobersten von Kleist und Guderian starke Teile des umzingelten Feindes vernichtet und jetzt schon über 150.000 Gefangene eingebracht, sowie 151 Panzerkampfwagen, 602 Geschütze und unübersehbares sonstiges Kriegsmaterial erbeutet. Die Zerschlagung der restli-

chen einer beachtlichen Leistung werden. Auch der orgelnde Bass des „Hermann“, Landgraf von Thüringen, (St. Sodeika) gefiel sehr. K. Orant as als Walther, I. Nauragis als Biterolf, Z. Survila in der Rolle des Schreiber und V. Puškorius in der des Reinmar liessen mit ihren geschulten Stimmen die hochdramatische Szene nach dem Lied Tannhäusers im 2. Akt zu einem gesanglichen Höhepunkt werden.

Von den weiblichen Darstellern war V. Grigaitienė eine Elisabeth, wie sie der deutschen Auffassung ähnelt. Stimmlich auffallend schön, lag ihr besonders die hingebungsvoll gesungene Arie: „Allmächtige Jungfrau, hör mein Flehen“. Die Venus (V. Dagelytė) in ihrem denkbar stillos gewählten Kostüm konnte, eben leider deswegen, nie zu einer überzeugenden Pose kommen. Für ihre gesangliche Ausdruckskraft spricht ihr grosses Duett mit Tannhäuser im 1. Akt. Als Hirtenknabe figurierte nicht nur E. Mažrimaitė. Auch sie trug mit dem Schmelz ihrer Stimme zu dem beachtlichen Erfolg bei, den das Opernensemble für sich buchen konnte, und der in dem gern und reichlich gespendeten Applaus Ausdruck fand. Dieser Beifall galt nicht zuletzt auch dem Ballett, dem u. a. die tänzerische Untermauerung der Venusbergszene durchaus gelang.

JOHANNES ROWINSKI

chen Teile des eingeschlossenen Feindes ist in vollem Gange. Weitere grosse Zahlen an Gefangenen und Beute stehen zu erwarten.

Meon und Oesel in unserer Hand

Aus dem Führerhauptquartier, 21. September. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt: In muster-gültiger Zusammenarbeit haben Verbände des Heeres, der Luftwaffe und der Kriegsmarine einen neuen bedeutsamen Erfolg erzielt. Arensburg, die Hauptstadt von Oesel, wurde in entschlossenem Zugriff genommen. Meon und Oesel sind damit fest in unserer Hand. Nur noch versprengte Teile der Besatzung von Oesel befinden sich im Westteil von Oesel. Ihre Vernichtung steht bevor.

Ernstere Worte Petains an die Franzosen

Vichy, 21. September. Marschall Petain richtete heute im Rundfunk an die Franzosen des besetzten Gebietes folgende Worte: „Ich muss euch heute abend mit tiefer Ergriffenheit und ganz offen sagen, was wir von den wiederholten Anschlägen halten müssen, die seit einigen Wochen an einzelnen Soldaten der Besatzungsarmee begangen worden sind. Diese Anschläge sind verbrecherisch und können nur neues Unglück herbeiführen. Sie müssen auswärtigen Agenten zugeschrieben werden, denn es steht nicht in Uebereinstimmung mit der französischen Tradition, in der Dunkelheit Soldaten anzugreifen, die ihrem Befehl gehorchen. Eure Regierung missbilligt die Anschläge in aller Form. Schuldigen werden mit allen verfügbaren Mitteln ermittelt werden.“

Berlin, 22. September. In den letzten 24 Stunden bürstete die britische Luftwaffe im Kanalgebiet allein 65 Jagdflugzeuge ein. Dieser schweren Niederlage der RAF stehen nur 3 deutsche Verluste gegenüber.

Panikstimmung bei den Kriegshetzern

Die New Yorker Presse zu den deutschen Siegesnachrichten

New York, 22. September. Die New Yorker Presse steht noch völlig unter dem Eindruck der deutschen Siegesnachrichten von der Front gegen die Sowjets. Die Zeitungen berichten in Balkenüberschriften, dass Kiew gefallen ist und die deutschen Armeen sich Charkow und dem Don-Industriegebiet nähern. Die interventionistische „New York Post“ spiegelt die alarmierende Stimmung in London und Washington wieder und fordert auf, die besten USA-Kriegsflugzeuge schnellstens in die Sowjetunion zu befördern. Aus Washington meldet der Korrespondent der „New York Post“ dass die USA mit englischer Billigung beabsichtigen, das beste ihres verfügbaren Kriegsmaterials unverzüglich den Sowjets zu senden. Man hoffe, Jagdflugzeuge und leichte Tanks nach Archangelsk verfrachten zu können. Dieser Hafen sei mit Hilfe von Eisbrechern noch bis Januar zugänglich. Bis dahin hoffe man die südliche Route via Iran ausgebaut zu haben.

Von grossen Besorgnissen in Washington weiss der Korrespondent des Scripps Howard-Konzerns zu berichten; die englisch-amerikanische Mission sehe sich in Moskau einer schweren Aufgabe gegenüber, sie müsse Mittel und Wege finden, um den Bolschewisten ohne weiteren Aufschub Kriegsmaterial zuzuleiten. Gleichzeitig müsse der bolschewistische Diktator davon über-

zeugt werden, dass die USA und England alles nur mögliche hergeben werden. Der Krenl sei bekanntlich ausserordentlich unzufrieden mit der Langsamkeit der Hilfe der Demokratien und dem Ausbleiben einer britischen Expeditionsarmee auf dem europäischen Kontinent. Der Ausgang des bolschewistischen Krieges hinge vom Erfolg der Harriman-Beaverbrook Mission in Moskau und den Entscheidungen der nächsten Woche auf den Schlachtfeldern ab. „New York Sun“ stellt fest, dass die Gefahr für die Sowjets nicht darin liege, mehr Gebietsteile zu verlieren, sondern in der Bedrohung und im Verlust der grossen sowjetischen Industriezentren.

Die Mitglieder der deutschen, bulgarischen und ungarischen Gesandtschaften in Teheran sind, wie bereits gemeldet, am 17. September nach der Türkei abgereist.

Alter Silberschatz gefunden

Stockholm, 21. September. Nach einer Meldung in „Stockholms Tidningen“ ist auf Gotland ein Silberschatz aus dem 10. Jahrhundert gefunden worden, der aus gut erhaltenen arabischen Münzen und silbernem Schmuck besteht.

TEATRAS

Opera pradėjo vaidinti

Po sunkių metų, po neramių ir audringų atostogų, mūsų opera praėjusį šeštadienį R. Wagnerio „Tannhäuseriu“ pradėjo naują darbo sezoną. Nors pernai rudeni ir šį pavasarį bolševikinė spauda garsiai rėkė apie „stachanovinius tempus“ Kauno Teatre, bet tikrovė, deja, buvo bekrūvis, vargana, nususus. Per visą praėjusią sezoną opera pastatė tik vieną veikalą — draminiu ir muzikiniu atžvilgiu labai primityvų ir silpną Dzeržinskio „Ramųjį Doną“.

Šeštadienį vakare vėl matėme atgyjantį mūsų operos teatrą. Vartai nukrite, aktorai be baimės taria Dievo ir Išganytojo varda, gali atverti širdį, gali tikėti besiblaškančios ir neramios žmogaus sielos išganykai. Ir R. Wagnerio subtilia ir didinga muzika, Tannhäuserio dvasios kova ir atgailojimu, jo parsineštu iš Romos prakelkimo, jo nauju aistru išėjimu ir jo mirtim prie nekaltos mergelės grabo — šeštadienį mes vėl galėjome gėrėtis nevaržomi. Šventiška

nuotaka buvo jaučiama scenoje ir salėje. Ryšys tarp aktorius ir žiūrovo buvo itin jautrus ir gyvas.

Žinoma, mūsų teatras, ypačiai mūsų teatro scena, R. Wagnerio veikalams yra maža ir ankšta. Bet „Tannhäuseris“ nėra pati didžioji R. Wagnerio opera, todėl ir Kauno Teatre jiniai gali būti vaidinama be didelės skriaudos pačiam veikalui. Mūsų silių kolektyvui jiniai nėra net labai sunki. Tai parodė ir praėjusio šeštadienio vaidinimas. K. Petrauskas Tannhäuserio vaidmenį sukūrė stipri ir ryškų. R. Wagnerio poetingą kalbą, Tannhäuserio sielos neramumą ir troškimus jusiai tikrai suprato ir galingai pavaizdavo. Graži K. Petrauskos scena su Venera, stiprus pasirodymas dainių varžybose, o jo grizimas iš Romos — nepaprastai meistriškai sukurtas scena su iki detaliu apgalvotu kiekvienu judesiu, kiekvienu tariamu žodžiu.

Spalvingai, jautriai su įprasta muzikine kultūra Langrafą atliko St. Sodeika. Wolframa von Eschenbachą J. Maželka. berods pirmą kartą dainavo. Šią itin subtilią ir gražią baritono partiją jusiai, ypačiai vokalizavimo atžvilgiu, atliko pasigėrėtinai gerai. Biterolfą ryškiai pavaizdavo Ip. Nauragis. Geri dainiai buvo K. Orantas, Z. Survila, V. Puškorius.

Stipri moterų trejūke. Po ilgesnės pertraukos malonu vėl buvo išgirsti

ir pamatyti mūsų „vagnerininkę“ V. Grigaitienę, kuri „Tannhäuseryje“ Elizabethos vaidmenį atlieka įspūdingai, gerai įsijausdama į Wagnerio žodinę ir muzikinę kalbą. Pirmam pasirodymui visai gera buvo V. Dageilytė — Venus. Netenka abejoti, kad savo gražiu balsu toje rolėje ateičiai jiniai bus dar geresnė ir spalvingesnė. Smpatingai piemenuką pavaizdavo ir padainavo E. Mažrimaitė.

Naujiena mūsų teatre — tai orkestras, kuris dabar susideda beveik vien iš lietuvių. Reikia pripažinti, ir kartu pasidžiaugti, kad skamba jusiai neblogiau už pernykštį. Linkime jam dar labiau sutvirtėti ir „susigrąžinti“. Operal vadovavo tvirta įgudusia ranka M. Bukė. Gerasis mūsų operos choras šį sezoną pradėjo ne pilnu pajėgumu. Nebuvo gyno gražaus garso vyrų dainavime, pablogėjęs tenorų tembras, pasitaikė net mažų intonacinių svyravimų, nebuvo ir to įprasto pasitikėjimo savo dainavimu ir vaidinimu. Teatre vadovybė, ypač chorm. J. Starka tai turėtų iš karto pamatyti ir patalstyti.

Apskritai spektaklis praėjo paklia nuotaika. Vaidinime apsilankė Generalinis Komisaras Lietuvai Dr. von Renteln, nemaža vokiečių karininkų ir civilinės valdžios atstovų. Daugumas artistų gavo gėlių.

Es.

Kas dirbama trečiame Lietuvos mieste Šiauliuose

Lygumų miestas. — Rudens ūkanos. — Kaminių miškas. — Naujojo laiko tempas

Šiauliai — lygumų miestas. Pro rudens ūkanas matyti mūrai, kamieniai. Nei miško, nei kalvų aplinkui čia nėra. Pačiame mieste skverų, alkščių taip pat maža.

Karo audra pro Šiaulius praslinko laimingai. Čia visa atrodo taip, kaip ir prieš karą buvo. Pats gyvenimas taip pat normalus. Žinoma, už tai turime būti dėkingi vokiečių armijai. Ji savo žaibine taktika ir supimu priverė iš Šiaulių miesto išbėgti bolševikus taip greitai, kad jie net nepagalvojo apie miesto naikinimą.

Bolševistinis režimas čia savo pėdsakus, kaip ir visoje Lietuvoje, paliko ilgai nepamirštamus. Yra daug žmonių išvežtų, kalintų. Yra ir išžudytiųjų. Miesto pramonė bei prekyba suardyta. Ir dabar ant daugelio namų bei langų galima matyti įrašai, pavadinimai dirbtuvių, veikusių prieš bolševikų atėjimą, tačiau tos visos žmonės tuščios. Jas sulikvidavo bolševikai.

Daugelis tų žmonių, kurie išliko gyvi, vėl pradeda iš naujo atsikurti. Pačiame mieste vykdoma sparti statyba. Baigiama statyti 11 kompлекčių mūrinė pradžios mokykla. Ši mokykla buvo pradėta statyti dar 1939 m., priešbolševikiniais laikais. Bolševikams atėjus, statybos darbai bebuvo vykdomi vėžio žingsniu. Tik dabar apie spalio mėnesį manoma galutinai darbus užbaigti.

Miesto ligoninės, kuri buvo pradėta statyti tais pačiais metais ir kurios statyba bolševikų laikais buvo sustojusi, dabar sienos jau baigiamos išvesti. Auto garažas taip pat visai baigiamas statyti. Blokiniai darbininkų namai šį rudeni bus pabaigti. Čia galės žiemai apsigyventi 20, o gal ir daugiau darbininkų šeimų.

Miesto savivaldybė atlieka gatvių pertvarkymo, grindimo darbus. Pergrindžiama Vilniaus gatvė tarp Dariaus — Girėno ir Varpo gatvių. Grūdinys daromas tašytais akmenimis. Ši medžiaga pagaminta dar prieš bolševikų įsiveržimą. Be šios

centrinės gatvės, grindimo darbai vykdomi Varpo gatvėje, išvaidinamas išilginis profilis Kražių gatvės, pradedant nuo stoties ir prailinant naujosios Rygos gatvės krypties.

Lankantis miesto įstaigose, tenka pastebėti, kad čia jau laikomasi naujų darbo metodų. In'eresantai aptarnaujamą greit. Tai ypač teko pastebėti apskrities viršininko įstaigoje. Malonu, kad nusikratome senu rusišku biurokratizmu, tuščiu išdidumu, laiko gašiniu ir kt. Suprantama, prie to turės prisitaikyti ir kitos įstaigos, jei jos šito dar nepadarė.

Šiuo tarpu Šiauliuose veikia du kinoteatrai. Rugsėjo 27 d. pradeda veikti ir Šiaulių vals. teatras. Kinoteatrai paprastai lankytojų yra perpildyti.

Anglai Irane ieško Palestinos mulčio

ANKARA. IX. 20. Ankaros radijas praneša:

Iranas, sovietų ir anglų kariuomenių daliniams okupavus Teheraną, pasidarė apsuptas tiršto pasaulių rūko. Anglai ieško didžiojo Palestinos mulčio, tačiau ligi šiol jie jo dar nerado. Didysis muftis žydų klausimu sudarė frontą prieš Angliją. Anglai daro viską, kad tik jį pagautų.

Išniekinti Quislingų šeimos kapai

OSLO. IX. 19 Oslo spauda su didžiausiu susidomėjimu skelbia žinią, kad

nežinomi piktadariai išniekinę Quislingų šeimos kapus.

Nuo vieno kapo buvo nuplėšta lentelė su užrašu „Čia guli liekanos“. Laikraščiai su pasipiktinimu rašo apie šį želdimą kapų, kuriuose neseniai palaidota Quislingo mo ina ir taip pat išsijungęs kunigas Quislingas, Nacional Samling galvos tėvas. „Aftenposten“ rašo, kad šis baisus įvykis turi priversti susimąstyti visus norvegus.

Birželio 22 d.

„SUGRIZIMAS I LAISVE“

Buv. Valstybinės Leidyklos išleista (bolševikų laikais) sieniniame 1941 m. kalendoriuje apie birželio 22 d. taip rašoma:

„173-čioji diena nuo metų pradžios, iki metų galo dar liko 192 dienos. Saulė teka 4 v. 46 min., leidžiasi 23 v. 7 m. (pagal Maskvos laiką), dienos ilgumas 17 v. 21 m.“. Iš tikrųjų juk birželio 22 d. ir esti pati ilgiausia diena. Tačiau įdomiausias sutapimas yra kitoj lapelio pusėj išspausdintas štai koks B. Rukšos elišrašitis, pavadintas „Sugrizimas į laisvę“:

Sugrizai tu, palaidojęs vargą, Sunkų skurdą užkasęs grįžai; Pasitike tave pievos margos Ir nulinkę svyruočiai beržai. Aš žinau, kas išraižė tau veidą, Ką paliko našta praicities — Kai tada savo lūšną apleidai, Kad nuteistas likai lig mirties... Tu grįžai, o čia nieko neliko: — Ta pirklė omenka ir tuščia. Bet tos sienos aplūžusios, pilkos, Ties langai žydi džiaugsmo kan- [čia... Tal glausk galvą prie ažuolo [sienkščio, Lai jo dulkės tavin įsigers: Pajusi, kad nei auštant, nei [temstant Tavęs nieks nesekios, nejtars. Išsipildė — širdis pilna meilės, Išsipildė — širdis ateities, Niekas virvės daugiau arba peltio I tave ir į laisvę neties...

A. D.

Dramos sezonas pradėtas

Susrūpinimo ir susidomėjimo iš anksto kelė ne tiek, kuo sezonas bus pradėtas, bet kas paruoš spektaklius. Aktualus anksčiau buvo ir dabar dar labiau aktualėja tas režisūros klausimas.

Ligišiolinė teatro politika buvo tokia, kad režisūros klausimas niekad ir niekieno nebuvo sprendžiamas. Niekas nesirūpino namie ar užsienyje specialiai paruošti režisūrinių pa'ėgų. Kas ruošėsi, tai ruošėsi daugiausia savo in'ciatyva ir savo rizika. Tik pačiais pakultiniais metais prieš sovietų tvarką, esant direktorium Dr. Juškai, buvo sudaryta progų savaime pasirodusiemis režisūriniams talentams pasirodyti. Rezultatai buvo daugiau negu patenkunami. Tačiau perėjimas metais tas pajėgas sumažino iš dalies mirtis; iš dalies ir jų pačių letuviškos minties nesubrendimas pakirto jų autoritetą patriotinėje visuomenėje.

Vakar Kauno teatre, atidarant dramose sezoną, ir įdomu buvo stebėti režisūros problemas bent dalinį sprendimą. Režisieriaus rolėje pasirodė vienas iš senųjų aktorų — p. P. Kubertavičius. Tiesa, jis nesilėmė naujos pjesės. Jis tik panaujinio daugyk Kauno scenoje ėjusį Otto Ernsto „Direktorių Flaksmaną“, kuris anksčiau ėjo „Auklėtojų“ vardu. Tačiau ka naujasis režisierius darė, padarė gerai. Ne tik pačių aktorų, bet ir režisieriaus šioje pjesėje yra didžiausias nuopelnas, kad veikalas mintis ir atskirų personažų individualybės buvo gerai išryškintos veiksminėmis detalėmis, nes jomis pasizymėjo ne vienas kuris aktorius, bet maždaug visas ansamblis.

Ypač vertas pažymėti direktorius Flaksmanas, paties p. Kubertavičiaus vaidinamas, ir mokyklos sargas, vaidinamas p. Vasiliausko. Kaip gražiai, rel-

jejingai, pavyzdžiui, p. Kubertavičius atskleidė žiūrotojui nepaprastą direktorių būką peštantizma, rutiną toje beždėje scenoje prie stalo apžiūrinėjant nurožtus pieštukus ir išvalytas plunksnas. O Vasiliauskas buvo geras sargas, savo direktorių ir kar'uomenės išauklėtas. Kiek jame pedantiškos, iš direktorių išmektos tvarkos sustatinėjant kėdes, papkę ant stalo dėdant; kiek kariškos dresūros, o rykiu ir natūralaus riteriškosumo santykiuose su direktorium, inspektorium; kiek to savos įstaigos „patriotizmo“, kuri tarnas įgyja per eilę metų joje bedirbimas. Tai atstovas jaunųjų aktorų, to atžalyno, dėl kurio anksčiau ne sykį teko kelti balsus, kad jie daugiau būtų įeisti į sceną. Šioj pjesėj p'izymėtina iš tų jaunųjų neapvyė ir Balčiūnas.

Kiti aktoriel daugumas seni pažįstami — O. Rymaitė, J. Oškinaite, S. Pet-

raitis, A. Kupstas, A. Mackevičius, Jurgis Petrauskas, V. Dineika. Jie irgi kažkaip mieliau scenoje matomi ir klausomi nek'ap nesenais laikais — gal dėl to, kad ir jiems dabar scenoje rodytis buvo mieliau. O ir publika, kuri buvo beveik išimtinai jauna publika, mieliau priėmė tą jų rodomą lengva, nekomplikuota, be ideologinių ar formalinių galvosūkių pjesę.

Sezoną, žinoma, geriau būtų pradėti nauju veikalu, o jei senu, tai bent savu originaliniu. Bet šiemet dėl to pretenzijų į teatrą neturime.

Atgrišę nuo brutalos ideologijos, nuo jos plikos propagandos scenoje, šiemet pradėdama lankyti teatrą su tikėjimu galėsiu išgirsti scenoje sveikos minties ir natūralaus jausmo, plaukiančio ne vien iš aktoriaus lūpų, bet ir iš širdies. J. A.

Europai grėsęs pavojus buvo be galo didelis

HELSINKIS. IX. 18 Suomijų laikraštis „Ajan Suunta“ nurodo milžinišką pavojų, kuris grėsė Europai iš bolševikiškos karo pajėgos. Pasak laikraščio, faktas, kad vokiečiai sunaikino 14.000 sovietų karinių vežimų, valdžiai rodo, kaip smarkiai buvo sovietai apsiginklavę ir koks didelis buvo Vokietijos dėka atremtas Europai grėsęs pavojus. Jokia kita valstybė nebūtų galėjusi sumušti sovietų tankų. Jei sovietų lėktuvų pramonė, rašo suomių laikraštis toliau, būtų galėjusi netrukdomai dirbti dar dvejus me-

tus, tai, esant progai, jos pagamin-ti lėktuvai būtų galėję sunaikinti gražiausias mūsų pasaulio dalies kultūringus miestus, kaip milžiniški skėrių spiečiai. Sovietų karo aviaciją techniškai rėmė Prancūzija ir Jungtinės Valstybės. Tuo būdu tie, kurie rengė pasaulinę revoliuciją, gavo aklosios demokratijos paramą ir patarimą. Tautų Sąjungos Europa būtų galėjusi, daugiausia, pareikšti kelis protestus ir sumobilizuoti prieš tokią galybę senas mašinas, kada būtų išmūšusi Europos likimo valanda. Todėl

turi būti ypatingai įvertintas Trečiojo Reicho tolgėriškumas. Nežiūrint nesuskaitomų milijardų, kuriuos Maskvos jėgos valdovai paskyrė pasaulinės revoliucijos armijai, jiems, vis dėlto, nepavyks sutrukdyti išvartyti bolševizmą iš Europos. Suomija, pareiškia „Ajan Suunta“ baigdamas, šioje kovoje kariauja šalia vienintelės galybės, kuri gali apginti Europos kultūrą nuo bolševizmo. „Su Vokietija, siekiant tautos saugumo“ — tai yra suomių tautos šūkis.

RUDUO KAIME

Ak, tie miestelėnai... Kas jiems darbo, kad dabar mūsų kaime įsivešpatuoja ruduo. Jų perdaug nejudina nei lietus, nei paniūres oras; jie gan šalti ir abejingi gamtos „prajovams“: asfaltas ir cementiniai šaligatviai visuomet tokie patys; rudeni ar pavasarį įsta-gai ir jos rastašai lygiai nuobodūs ir sabloniški. Jiems nerūpi nei rytdienos, nei porytdienos oras: juk vis tiek nuo to jų dienos programa mažai keičiasi.

Kas kita kaime. Štai jau pavakarė, saulė leidžiasi kažkaip neaiškiai: nei tai prieš lietų, nei tai prieš giedrą, o lauke dar yra nedidelis vežimas ne visai sauso šieno. Ir žinok, kad gudrus, ką čia dabar su juo daryti: jam dar reikia truputį padžiūti, bet jei rytą lis?... Todėl reikia iš ilgamečio prityrimo susidaryti lyg ir spėjimų lentelę: jei saulė leidžiasi už debesų — bus lietaus; jei raitai aplink mėnulį — oro permaina... Tegul sau juokiasi įvairūs meteorologijos biurai iš savamokslųjų oro spėjimų: ne ką geriau ir jie atspėja...

Dabar rudens metas, taigi, reikia baigti su vasarėjimu, reikia arti žiemai, reikia kultū, reikia vežti mėšla, reikia prižiūrėti daržą bei sodą, ir dar daug tokių visokių „reikš“. O diena tokia trumputė... Tiesa, daug darbų jau nudirbta. Ir ūkininkas gali klotime pasigėrėti iki stogo aukštumo prielais, bet yra likęs dar vienas

svarbus, lyg ir visų metų darbus vainikuojantis, dar neatliktas — tai javų kūlimas.

Rytoj bus didelė talka — kuls jaus, todėl jau iš vakaro reikia tinkamai pasiruošti. Sutemus mūsų ūkininkas aplanko kaimynus ir sukviečia juos rytdienos talkon. Čia kaime beveik visi tolimi giminės arba kūmai, todėl visi neriai sutinka dalyvauti talkoje. Juk reikia, visuomet reikia kaimynui padėti, nes jis ir tau reikiamu momentu padės.

Rytojaus dieną dar gerokai prieš saulės patekėjimą didžiausias sujūdimas. Juk šiandien svarbiausia visų metų diena — kūlimo diena! Tuoj ateis talkininkai, juos reikia prideramai pavašinti, kaip to reikalauja namų garbė, todėl moterys jau plūša virtuvėje. Vyrui dar syki apžiūri kuliamaiją ir, radę viską tvarkoj, užsideda pypkes ir laukia puserčių. Pamažu susirenka talkininkai, sudarydami dvi grupes: senesniųjų ir jaunesniųjų, kurių vienoje kalbamasi apie derlių ir politikuojama, iš kitos, gi, sklinda juokas.

Pagaliau visi užima savo vietas: vieni prie kuliamosios, kiti iš prėslų verčia javus, pakinkomi arkliai ir sudūngia mašina. Beveik tuo pat metu horizonte pasirodo lėktuvas. Jo propelerų ūžimas susilieja su kuliamosios dūzgimu į kažkokią savaimingą melodiją. Jaunesnieji užverčia

galvas ir seka plieno paukštį, vis užkovoja naujas erdves naujam darbui.

Arkliaus varnėja jaunas, žvalus ūkininkaitis. Jam šiandieną suteikta nemaža garbė, nes tuo metu, kai kiti susilenkė ir apdulkėjo nešioja šiaudus, jis tikrai sukinėjasi ant manišės, vis bals'al ragindamas arklis ir retkarčiais suduodamas tingesniams. Iš šalies tai atrodo lengvas ir nepalaidus darbas (bent taip daugumas pašal'nių mano), bet kai syki vienam tokiam ne „specui“ teko, bėdos verčiamam, varinėti arklis, jis, didžiai stebėdamasis, pamatė, jog kažkaip jam neišėina, kad, kai vienas arklis traukia, tai kiti ne, kad jis dažniausiai patinko botagu ne gudriam simulantui, o gerai traukiančiam arkliai. Kiekvieno profesijai reikia tobulintis! Šiaip ar taip, vieta yra garbinga, ir varinėtojas stengiasi kuo geriausiai atlikinėti savo pareigas, kad ir kito kiemo talkoje jo neaplenktų ta garbė.

Iškūles javus ir šiek tiek apsidirbę laukuose, mūsų ūkininkas skuba prie savo naujosios sodybos. Čia valdas dar liūdnokas: tvartai ir klojimas dar negalutinai pabaigti, o namo dar tik pamatai teišvesti. O ūkininkui taip noris kuo greičiausiai išsikelti iš kaime į viensėdiją, nes dabar j's kasdien turi surašiti daug laiko, bevalksėdodamas sklypan. O be to, jam rūpi mesti tuos senuosius trobesius ir persikelti į naujusius: juk tie senieji tokie nepatogūs. „Apsileidėlis“, pamanytų koks pašalinis,

nežinas tikrovės. Bet taip nėra. Kaimas dar neseniai teišskirstytas vienkiamiais. Pirmasis metais po išskirstymo jis paruošė medžiagos statybai, o antraisiais jis ėmė rimtai statyti. Bet tada užėjo tie raudonieji nevidonai ir statyba smarkiai susilpnėjo. Ir kaip gi jis galėjo baigti statyti trobesius, jei tie organizuoti plėšikai grasė atimti viską, visą jo ilgų metų tritūs įsigytą turta, nežmoniška apliplėšė ir norėjo nuvaryti jį į kažkokį ten kolchoza, kuriame, esą, taip gera gyventi, jog ir rojus nereikia. Jis gerai atsimeina, kaip pavasari, mitinge, valščiaus „galva“ (tarp kitko, pagarsėjęs peštukas ir girtuoklis) saliamoniškai mokė, jog kaimų skirstymas viensėdžiais esąs ponų ir buožių sumanymas. Mat, kai ūkininkai gyveną pavieniai, tai negalėsią įsigyti nei radio, nei laikraščių, ir, tuo būdu, ponai galėsią tamšia liaudį apgaudinėti ir skriausti. O kaime gyvenant, tai kitas dalykas. Ot, užėina žmogus pas vieną kaimyną, pas kita, pasinėka, sužino naujienas, taigi, jau jo taip lengvai neapstatys. O, be to, kai kaimai bus neišskirstę, tai ir kolchozus būsią patogiau steigti. Vienu žodžiu, sėdėk kaime ir nebandyk iš jo keltis. Deja, mūsų ūkininkas kiek kitaip apie tai galvojo ir užsispyrusiai, nors ir pamažu, toliau stėtis. Už tai jis gavo „šauņu“ buožės vardą. Dabar, kai jau chuliganų ir arkliauvagių viešpatavimo laikai praėjo, jis vėl atkakliai kibo statyti.

KRONIKA

INŽ. AUGUSTAITIS — VYR. GELEŽINKELIŲ DIREKTORIUS

Geležinkelių Vaidybos vyriausiuoju direktoriumi paskirtas inž. Augustaitis.

ŠVENČIONYSE ATIDAROMA MOKYTOJŲ SEMINARIJA

Kitą savaitę numatoma Švenčionyse atidaryti Mokytojų Seminariją. Šiais metais veiks tik parengiamasis, pirmas ir trečias kursas. Prie seminarijos įsteigtas bendrabutis. Kaip žinome, Švenčionyse lenkų okupacijos metu ilgą laiką veikė lietuvių mokytojų seminarija, kol lenkai ją uždarė.

NAUJI VILNIAUS MIESTO S-BĖS SKYRIŲ VIRŠININKAI

Vilniaus M. S-bės Statybos Skyriaus viršininku paskirtas inž. Zemkalnis. Paties prašymu pasitraukus Sveikatos Skyriaus v-kui dr. Ūsui, nauju v-ku paskirtas dr. Bagdonas.

MED. GYDYTOJŲ ŽINIAI

Kauno Miesto Sveikatos Apsaugos Skyrius praneša, kad pagal Sveikatos Vaidybos parėdymą, visi medicinos gydytojai, kurie nėra užsiregistravę KMS Sveikatos Apsaugos Skyriuje, Mickevičiaus g. 2 Nr., privalo iki 8. m. rugsėjo mėn. 25 dienos užsiregistruoti.

NAUJAS GELEŽINKELIŲ VALDYBOS ASMENINIO SKYRIAUS VIRŠININKAS

Geležinkelių V-bos Asmeninio Skyriaus viršininku paskirtas p. Valys.

MARIJAMPOLĖJ PEDAGOGINIUS KURSUS BAIGĖ 157 ASMENYS

Marijampolėj surengtuosius Pedagoginius kursus baigė 157 asmenys. Visi jie galės eiti jaunesniojo mokytojo pareigas.

NAUJAS VILNIAUS KELIŲ RAJONO VIRŠININKAS

Vilniaus kelių rajonas dabar savo priežiūroj turi 581,5 km plentų. Nauju Vilniaus kelių rajono viršininku paskirtas p. Juospaitis.

MARIJAMPOLĖJ ĮSTEIGTAS DRAMOS TEATRAS

Siomis dienomis Marijampolėje įvyko steigiamasis Marijampolės dramos teatro susirinkimas, kuriame dalyvavo 33 scenos meno mėgėjai. Teatro organizatorius p. Pileckis. Artimiausiu laikui numatyta surengti spektaklį.

MARIJAMPOLĖS CUKRAUS FABR. RUNKELIUS PRIIMS NUO SPALIŲ 1 D.

Marijampolės cukraus fabrikas runkelių pradės priliimėti nuo spalio 1 d. Laukiama apie 100.000 tonų runkelių. Rūpinamasi gauti kuro. Nuo kuro klausimo išsprendimo priklausys ir fabriko kampanijos pradžia. Kalkių fabrikas jau yra gavęs daugiau kaip 300 tonų.

KAUNO MOKYTOJŲ SEMINARIJOJE

I IV kursą priimami abiturientai, baigę VII ir VIII klasių gimnaziją. Prašymai į šį kursą priimami iki šio mėn. 25 d.

I PPT BATALIONUS PRIIMAMI SAVANORIAI

I formuojamąs Pagarbinės Policijos Tarnybos batalionus Kaune priimami visų laisvųjų atsargos kareiviai - specialistai: pionieriai, gaisrininkai, jūrininkai, baigę priešcheminės apsaugos kursus, kavaleristai, artileristai, bereiteriai, žirgynų darbininkai, staliai, šaltkalviai, mūrinninkai, dailidės, geležinkeliečiai, statybos darbininkai ir žemės kasėjai, ne vyresni kaip 35 metų amžiaus. Savanoriai priimami Kaune, Laisvės al. Nr. 20, darbo dienomis nuo 8-15 val.

Atvykstant kandidatams į komisiją, reikia turėti pasą, atsargos kario liudijimą ir ištikimybės liudijimą. Smulkesni nurodymai kandidatams bus duodami priėmimo komisijoje.

Taip pat į formuojamąs P. P. T. batalionus priimami visų ginklų rūšių ir specialybių atsargos karininkai iki majoro laipsnio imamai. Norintieji eiti karininkai prašymus su curriculum vitae paduoda komendantu vardu Kaune, Gedimino g. 34.

Fantastiška šiaurės pašvaistė Amerikoj

NEW YORKAS. Visą naktį į šeštadienį visame Jungtinių Valstybių rytų pakraštyje buvo matyti fantastiška šiaurės pašvaistė. Ji buvo matyti iki Virginijos. Jungtinių Valstybių radijo stoties, telegrafo ir telefono susisiekimas buvo sutrukdytas. Tai pirmas atsitikimas, kada šiaurės pašvaistė taip stipriai pasireiškė taip toli į pietus esančioje srityje.

STOCKHOLMAS. „Geeteborgs Posten“ pranešimu iš Londono, nepaprastai didelė šiaurės pašvaistė sudarė labai rimtų trukdymų Anglijos radijo stoties ir radijo susisiekimui su britų imperijos užjūrio kraštais. Kompetentingose sluoksniuose pareiškama, kad tokios didelės šiaurės pašvaistės ligi šiol dar nėra buvę ir kad kai kur radijo susisiekimas buvo visiškai nutrauktas. Pavyzdžiui, radijo susisiekimas su Australija visiškai neveikęs, nes, pasireiškiant trukdančiai šiaurės pašvaistės įtakai, nebuvo galima suprasti radijo ženklų.

„Poniai Onai Gerdvilienei, dukrelei ir sūnams giloje liūdesio valandoje,

ADOLFUI GERDVILIUI

mirus, nuoširdžiausią užuojautą reiškia

Petras Staugaitis su šeima

Sportas

Trečiadienį teniso turnyras

Trečiadienį, rugpjūčio 24 d., Kauno sporto aikštynė pradės teniso rudens turnyras. Numatoma, kad turnyras truks iki sekmadienio. Turnyre bus visos penkios varžybos: vyrų ir moterų vienetai, vyrų, moterų ir mišrusis dvejetas.

Pageidautina, kad turnyre dalyvauti užsirašytų ko daugiau naujų lauko teniso mėgėjų, tiek vyrų, tiek moterų. Baltasis sportas turėtų ko plačiausiai pasklisti mūsų visuomenėje, nes dabar tam sportui sąlygos yra palankios. Be to, ir žiemą galima treniruotis Kūno Kultūros Rūmų didžiojoje salėje, kuri tam tinka.

Turnyras išregistruoti reikia iki rugsėjo 23 d. Sporto 10, II aukšte.

DVIRAČIŲ LENKTYNĖS ATIDĖTOS

Vakar turėjusios įvykti Lietuvos dviračių pirmenybės 100 km nuotolyje nukeltos į kitą sekmadienį.

Šachmatų turnyras Muenchene pasibaigė

Paskutiniame Europos šachmatų turnyro Muenchene rate švedas Stoltzas per trumpą laiką nugalėjo Opecenski; Dr. Allochinas stengėsi laimėti prieš Mrossa, žaisdamas dešimt valandų, tačiau savo priešininko užsispyrimo akivaizdoje jis turėjo patenkinti lygionis; Bogolubovas išlošė prieš Lundiną; Richteris nuo partijos pradžios ėmė pulti Rabaarą ir laimėjo; Rohacekas pralose Leepinui, kuris tuo būdu pirmą kartą šitame turnyre laimėjo. Nielsen ir Kieningerio, Cortleverio ir Rethy ir Fürtelio Folčio partijos pasibaigė lygionis.

Gavęs 12 taškų Stoltzas tuo būdu yra šio Europos šachmatų turnyro nugalėtojas. Tą nugalėjimą jis visiškai pelnė. Jo svarbiausias stiprumas yra kombinuotame žaidime. Jis paprastai pradėdavo ramiai, o žaidimo viduryje imdavosi iš anksto apgalvotų puolimų. Dr. Allochinas parodė kai kuriuos genialius kombinuotus žaidimo būdus, tačiau kitose partijose jis kartais buvo netikras. Tuo būdu, jis pagaliau buvo nustumtas į antrą vietą. Lundinas stengėsi žaidimo pradžioje apsisaugoti ir, panašiai kaip Stoltzas tik po to pradėdavo puolimus. Bogolubovas žaidė nevienodai ir todėl aukštesnės vietos neišsikovėjo. Jis nugalėjo du švedus, kai sutelkė į žaidimą savo visą dėmesį. Berlynietis Richteris antroje turnyro pusėje lėjo į pirmąją žaidėjų grupę. Danas Nielsenas žaidė kukliai, bet atkakliai.

Po kariuomenės sporto šventės

Šeštadienį ir sekmadienį įvykusi kariuomenės sporto šventė susilaukė Kauno sporto visuomenės pritarimo. Be to, ir oras pasitaikė visiškai tinkamas, dėl to varžyboms sąlygos susidėstė palankios.

Lengvojo atletikoj pasiekta tokios pasekmės: 100 m 1. Zander (Flak) 11,5 sek., 2. Kiefer (Fliegerhorst) 11,7 sek., 3. Tomich (Feldkommandantur) 11,8 sek.; 200 m 1. Tomich (Feldkommandantur) 24,2 sek., 2. Ziesel (Flak) 25,0 sek., 3. Albe (Fliegerhorst) 26,2 sek.; 400 m 1. Bannas (Flak) 55,3 sek., 2. Behm (Fliegerhorst) 57 sek., 3. Helmes (Fliegerhorst) 59,8 sek.; 800 m 1. Kiefer (Fliegerhorst) 2:16,0 min., 2. Wita (Feldkommandantur) 2:21,5 min., 3. Frankowski (Flak) 2:24,6 min.; 400 m kliūtinis 1. Tomich (Feldkommandantur) 1:02,0 min., 2. Sambetzki (Polizei) 1:06,8 min., 3. Koffel (Fliegerhorst) 1:20,4 min.; 100x200x400x100 m estafetė 1. Res. Flak. — Batr. 359 1:45,4 min., 2. Fliegerhorst 1:46,2 min., 3. Wach. — Batl. 609 1:49,8 min.; 10 x 250 m estafetė 1. RAD. Gr. K. 26 5:50,4 min., 2.

Wach. — Batl. 609 6:13,9 min.; 1 toli 1. Tomich (Feldkommandantur) 5,97 m, 2. Rotte (Wach - Batl.) 5,89 m, 3. Kiefer (Fliegerhorst) 5,85 m; rutulys 1. Kunkel (Polizei) 11,31 m, 2. Jakuscheit (Polizei) 10,82 m, 3. Lange (Polizei) 10,35 m; rankinė granata 1. Jakuscheit (Polizei) 63 m, 2. Kunkel (Polizei) 61 m, 3. Solinski (Fliegerhorst) 61 m.

Kaip matyti, pasekmės yra patenkinamos, gi kai kuriose varžybose ir visiškai neblogos, ypatingai trumpųjų nuotolių bėgimuose.

Kauniečiams naujiena buvo rankinio žaidimas. Su dideliu dėmesiu buvo sekamos baigminės rankinio rungtynės tarp RAD ir Festungsnachricht. — Stab. Po idomių, nuotaikingų akimirkių, kuriose daugiau pasireiškė RAD (Reichs — Arbeits Dienst), susitikimas baigėsi jų pergale 11:3. Jauni RAD žaidikai išplėtojo didesnę spartą, buvo apsuksresni, staigėsi, pagaliau, po įvykusių derinių priedami prie priešininkų vartų, vykusiai juos apšaudydavo. Jų laimėjimas pelnytas ir įtikinantis.

Futbolo turnyre pirmąją vietą laimėjo taip pat RAD. Sekmadienį po pietų įvyko didysis futbolo susitikimas Luftwaffe — Feldkommandantur. Trečiasis šių vienuolikių susitikimas nebuvo toks idomus, kaip abu pirmieji. Buvo jaučiamas tam tikras nuovargis, dėl to žaidimas, nors ir pateikė geresnių provaisčių, ne visus patenkino. Pirmasis kėlinys po lygios kovos baigėsi be pasekmių. Antrame daugiau vyravo Luftwaffe ir Solinski tempiamas puolimas pasistengė įsauti 3 gabalus. Nors Feldkommandantur lengvai nepasidavė ir buvo sukūrė eilę gerų protų, bet gerai gaudęs Luftwaffe vartininkas ir užtikrintai dirbą gynėjas jis visas pavertė niekais. Tuo būdu susitikimą laimėjo Luftwaffe 3:0 (0:0). Pro tarpiais grojo Instenburgo Fliegerhorst orkestras, gero pajėgumo ir maloniai nutelkęs židrovus.

Apskritai, šventė pavyko ir ja buvo galima pasidžiaugti.

Kauno kino teatruose

KAPITOL
Dėl didelio pasisekimo prlonguojama „LAIME ČIA PAT“ su Maria Andergast, Oly Holzmann, Hans Maar, Wolf. Albach-Retty ir kt. Seansų pradžia: 6 ir 8 val.

FORUM
Dėl didelio pasisekimo prlonguojama „KELIAS PAS IZABELĘ“ su Hilde Krahl, Ewald Balsler, Maks Gūlstorff, Herbert Hübner ir kt. Seansų pradžia: 6 ir 8 val.

GLORIJA
Nauja programa. „JONINIŲ NAKTIS“ su Anna Dammann, Otto Wernicke, Brausewetter ir kt. Seansų pradžia: 6 ir 8 val.

DAINA
Dėl didelio pasisekimo prlonguojama „GRAFAS DĖL FRAKO“ su Heinz Rühmann, Hertha Feller, Hilde Sessak. Seansų pradžia: 6 ir 8 val.

PASAKA
Dėl didelio pasisekimo prlonguojama „VASAROS VĖJO SOKURŲ“ su Rolf Möblus, Hannelore Schroth. Seansų pradžia: 6 ir 8 val.

AUŠRA — Aušros g-vė 14.
Kino-teatro atidarymas. „PERGALĖ VAKARUOSE“ Seansų pradžia: 6 ir 8 val.

SATURN ir LYRA
Nauja programa. „BALTOSIOS ALYVOS“ su Hannelore Schroth, Elga Brink, Hans Holt. Seansų pradžia: 6 ir 8 val.

UNION
Nauja programa. „CARL PETERS“ su Hans Albers. Seansų pradžia: 6 ir 8 val.

Sekmadieniais seansų pradžia: 4, 6 ir 8 val.
Všur aktualios apžvalgos iš rytų fronto.
Visos filmos rodomos su lietuviškais parašais. 1231(1)

I LAISVE

Redakcija — Duonelaidio 24, tel. 21414, 20520 ir 20530.
Administracija — Mickevičiaus 28 (medinis namelis), tel. 26375, 22430.

Smulkūs skelbimai

Pirkis sidabrinę arba geltoną lape. Siūlyti tel. 22670. 1229(1)

Kas žino apie Lapinską Kazį, s. Antano, paskutinį laikų tarnavusį kariuomenėje. Pabrados poligone, prašom pranešti: Josvainių pēt. Grauzų km. St. Lapinskui. 1230(1)

Paiškomai ats. j. ltn. partizanai Šiaulių Prek. Inst. stud. Smulkevičius Pranas, kilęs iš Šakių mst., ir Astrauskas Vytautas, kilęs iš Marijampolės mst., gyvenę Šiauliuose, š. m. birželio 25 d. apie 16 val. Kuršėnų valsč., Nauj. Buragių kaime suminti rusų ir spėjama, išvežti Latvijon. Pranešti Jonui Smulkevičiui, Šakių mst., ar Antanui Karpiui, Šiauliai, Saug. Policija. 1231

Žinantieji apie partiz. stud. vet. Kulvinską Juozą, kilusį iš Vilkaviškio, Gudelių km., dviračių išvykusį š. m. birželio 22 d. 9,30 val. iš Šakių link Vilkaviškio per Griškabūdį — Pilviškius, praneškite Jonui Smulkevičiui, Šakių mst., ar „I Laivę“ Red. 1231a(1)

Elektros šveicuotojai, užsiregistravę f-anoje „Schichau“, turi atvykti perseregistruoti. Taip pat reikalingi kniedytojai suspausto oro plaktuku. Kreiptis Gardino 65. 1242(2)

Mašininkė, mokanti vokiečių kalbą, ieško darbo. Pasiūlymus siųsti „I Laivę“ ad-ja dėl J. J. 1238(1)

Ieškau ateinančio darbo-patarnavimo. Kreiptis: Kaunas, Radvilėnų g. 32, bt. 6. 1237(2)

Tarnautojų 2 asm. šeimai reikalingas 2-3 kamb. krosnimis apšildomas, pageidautina su patogumais, butas. Vieta — miestas arba žaliakalnis. Pranešti darbo valandomis tel. 20171-220 (vidaus). 1238(2)

Jei išversti ką nors reik, į Sapiegos 6 aik. Vertimų biuras „Plunksna“ verčia ir vokiečių kalbą prašymus, pažymėjimus ir kitus raštus. Kaunas, Sapiegos (buv. Tolstojaus) g. 6 nr. Tlf. 23727. 1223(15)

J. Smorigos laboratorija atlieka visus medicinos analizus. Sančiai, Olandų g. Nr. 4. Tel. 41574. 1222(10)

Reikalinga 2 namų darbininkės. Prūsų 2, butai 2 ir 3. Kreiptis rytą nuo 7-8 ir po pietų 5-7 valandose. 1241(1)

Stalių dirbtuvei Kaune. Jonavos g-vė Nr. 72, reikalingi staliai, staliamaštiniai ir paprasti darbininkai. 1235(2)

Parduodu vyr. dviratį. Kreiptis laikraščio administracijon nr. 333.

Vitkauskaitė Janina, gim. 1915 m. spalio 28 d., 1941 m. liepos mėn. pradžioje išvyko į Šiaulius. Ieško J. J. Vitkauskai, A. Panemunė, Zuikinės km. Kas žino, kur randaš, prašom pranešti. 1216(2)

Priitrusi virėja, Vokietijoje baigusį kulinarijos kursų, ieško tarnybos. Turi rekomendacijas. Siūlyti: Kaunas, Jablonskio g-vė Nr. 5, b. 12, Čeršekevičiūtė. 1204(2)

3-jų asmenų šeima reikalingas 3-4 kambarių butas, pageidaujama miesto centre. Siūlyti telef. 41697. 1218(2)

Pamesti dokumentai. Kazys Ažusienis, sūn. Kazio, vidaus pasas, soviet. metrikai, atsargos knygutė. Gražinti: Širvintų g-vė 89a Nr. 1243(1)

2 švairius kambarius ir virtuvę su tikėčiau keisti į 1 kambarį su virtuve. Kapsų g-vė 10a Nr., bt. 1. 1233(1)

Kas žino apie Babravičiūtę Laimutę, kuri buvo Antalieptės prieglaudė, ir Burakevičių Mykolą, s. Martyno, iš Alytaus. Pranešusiam ar pristačiusiam bus gerai atlyginta. Kaunas, Beržų 8 Nr. Burakevičiai. 1219(2)

Kauno Miesto Teatras

Baletų sezono atidarymas
Antradienį, rugsėjo 23 d., 18,30 val.
GULBIŲ EZERAS
P. Caikovskio 4 pav. baletas.
Bilietai nuo 2 iki 12 rublių

Trečiadienį, rugsėjo mėn. 24 d.,
TARTIUFAS
Moljėro 5 v. komedija
Bilietai nuo 1-8 Rb.

Penktadienį, rugsėjo mėn. 26 d.,
CARMEN
G. Bizet 4 v. opera
K. Petrauskui dalyvaujant
Bilietai nuo 3-15 Rb.

Šeštadienį, rugsėjo mėn. 27 d.,
KLASTA IR MEILĖ
F. Šillerio 9 p. tragedija
Bilietai nuo 1-8 Rb.

Sekmadienį, rugsėjo mėn. 28 d.,
TANNHAUSER
R. Wagnerio 4 p. opera
K. Petrauskui dalyvaujant
Bilietai nuo 3-15 Rb.

Spektaklių pradžia 18,30 val. Bilietai parduodami nuo 10 iki 12 ir nuo 16 iki 19 val.; šventadieniais — nuo 12 iki 14 ir nuo 16 iki 19 val.

Ieškau nuomoti šiltą, saulėtą, mebliuotą kambarį, su vonia namuose. Pageidautina vokiškai kalbančioji šeimoji ar pas pavienį asmenį. Geriausia miesto centre, geram name. Siūlyti laikraščio administracijai nr. 1250. 1246(1)

ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖ PIRKS:

- 1) Zeis'o teodolita,
  - 2) Zeis'o nivelyra,
  - 3) Aritmometra,
  - 4) Pantografa,
  - 5) Ruletės (drobinės) 20 mtr.
- Pasiūlyti Šiaulių Miesto Savivaldybei, miesto matavimo daliai. 1234(3)

„I Laivę“ skelbimų kainos: darbo ieškantiems Rub. 2,—; darbo siūlantiesiems Rub. 10,—; pirkimo ir pardavimo smulkūs skelbimai Rub. 15,—; valdinių ir prekybinių įstaigų skelbimai 1 petito eilutė 4 rub. Adressas: Kaunas, Mickevičiaus g. Nr. 28, tel. 26375. Administracija atdara nuo 8 iki 18 val. Spausdina „Žaibo“ spaustuve (Kaunas, Duonelaidio 24).

Trys mėnesiai

Trys mėnesiai — ketvirta dalis metų — daugiau ar mažiau atbaigtas laiko tarpas kalendoriuje. Trys Rytų karo mėnesiai dėkingu sutapimu atžymi tam tikrą daugiau ar mažiau atbaigtą fronto veiksmų etapą.

Alk gi pačiose šios nedidelės sukakties išvakarėse aukščiausioji vokiečių karo vadovybė pranešė apie Kijevo ir Poltavos, dviejų reikšmingų ir atkakliai gintų Ukrainos centrų, paėmimą. Ta pačia proga išgirdome ir apie didžiules naikinamąsias kautynes į rytus nuo Dniepro, kur trauškinamos ar ne keturios bolševikų armijos. Provizoriniai duomenys leidžia spręsti, kad tų kautynių mastas pralenks ir Baltstogės mūšio apimtį. — Tai pietinis Rytų fronto sektorius. Šiaurėje Leningradas jau taipgi sukautystas. Isteoriški pačių sovietų pareiškimai apie kraštutiniausį, kokį tik pasaulis yra matęs, to miesto gynimą neklaidingai liudija, kad ir tame katilė sovietų karinės jėgos bus suvirintos. Atrodo, kad šitose kraštinėse fronto atplovose trauškinamos geriausios raudonosios armijos dalys. Vengdamos patekti į plienines vokiečių karo jėgų repes, jos mieliai būtų tolydžio besitraukusios atgal ir viliojusios priešą paskui save į didžiules Rytų erdves. Tai įprasta ir išbandyta tų sričių kariuotųjų taktika. Bet jos įvykdyti neleido vokiečių oro laivynas ir motorizacija. Bolševikų armijos elitas buvo priverstas stoti į kautynes, ir toji aplinkybė nulėmė jo likimą. Desperatiški apsuptų bolševikų priešpuoliai ir ligi beprotybės einas atkaklumas jų jau nebeišgelbės.

Spėliojimais užsiminėti ypatinai nedera kalbant apie karinius dalykus, kurių dažniausiai tik mikroskopinės nuotrupos težinomos viešumai. Bet tebūnie leista pasidomėti, ar dabartiniai kruvinieji mūšiai nėra finaliniai, kuriuos užbaigus nebėlikis vieningo, tūkstančius kilometrų besidriekiančio fronto? Juk argi neatsiras didžiulės spragos ir šiaurėj, kur beprasmiškai miršta Vorosilovo kariai, ir pietuose, kur nebeatlankiusios lūžta Budionno linijos?

Kad tas katastrofinis sovietų finalas nebe už kalnų, jausti ir iš britų spaudos, kuri su nerimu šneka apie sovietų frontui gresiantį didelį pavojų. Ak gi ir Iranas buvo užimtas žymia dalim dėl to, kad anglai sovietų katastrofą pramatė, o dėl to ir nusprendė iš savo bazės Indijoje slinktelėti arčiau Baku. Ne be to, kad lordams bei city bankininkams bolševizmo sunaikinimas asmeniškai nebūtų patogus bei pageidaujamas.

„IEŠKOMAS ŽUDIKAS“... NEPATINKAMIEMS POLITIKAMS SUNAIKINTI

MADRIDAS. IX. 19. Laikraštis „Madrid“ straipsnyje, užvardintame „Ieškomas žudikas“, rašo: „Anglijos radijas pasiėmė neseniai atlikti negirdėtą uždavinį. Jis sveikina pasikėsintoją prieš Deat ir Pierre Lavalio gyvybes ir ieško Rumunijoje žudiko Antonescui.

Pirmą kartą civilizuota valstybė viešai samdo žudikus ir pritaria padarytam nusikaltimui. Anglija niekuomet neįtę sakinės grauzimo, saugodama nusikaltėlius. Jau daug dalykų teko patirti iš tamsios „intelligence service“ veiklos: padegimus, geležinkelio sabotazus, streikų ir sukilimų organizavimą, — tačiau

dar niekuomet Anglija nebuvo nuėjusi tiek toli, kad viešai skatintų ir girtų nusikaltėlius.

Kokioje šviesoje atsiduria šiandien mirtys Egipto ir Graikijos ministerių, o taip pat kitų asmenų, kurios juos ištiko kaip tik tuomet, kai jų nusistatymas emė nebesutikti su anglų politika? Raginimas daryti nusikaltimus yra aiškus įrodymas beviltiškumo ir prisipažinimas bejėgiškumu. Jei tauta, kuri visuomet stengėsi išlaikyti savo moralinį veidą, taip visai nustoja pagarbos pasaulio moralę, tuomet reikalus su ja blogas“.

Der Stadtkommissar in Kauen Oeffentliche Bekanntmachung Nr. 25

Ueber die Festsetzung von Hoechstpreisen fuer Lebensmittel

1. Der Herr Reichskommissar fuer das Ostland hat mit Bekanntmachung Nr. 1 vom 12. September 1941 neue Preise fuer landwirtschaftliche Erzeugnisse und verschiedene andere Lebensmittel festgesetzt, die mit Wirkung vom 16. September 1941 in Kraft getreten sind. Zum gleichen Zeitpunkt sind die mit meiner oeffentlichen Bekanntmachung Nr. 8 vom 7. August 1941 festgesetzten Hoechstpreise fuer Lebensmittel ausser Kraft getreten.

2. Gemäss Anordnung des Herrn Reichskommissars fuer das Ostland vom 12. September 1941 ist mir im Gebiet der Stadt Kauen die Durchfuehrung der Preisueberwachung uebertragen. Die Preisueberwachungsstelle befindet sich in der Gedimino Str. 27, Fernruf Nr. 20181.

3. Gemäss der Anordnung des Herrn Reichskommissars fuer das Ostland vom 12. September 1941 haben

die nachstehend verzeichneten Geschäftsbetriebe mit Wirkung vom 16. September 1941 ihre zum Verkauf gelangenden Waren mit Preisschildern zu versehen:

Verkaufsstellen fuer Lebensmittel jeder Art in der Stadt und auf den Märkten,

Gaststätten, Speisewirtschaften, Kantinen und ähnliche Betriebe, Betriebe, die gewerbmässig Fremde beherbergen, Friseure, Schuhmacher und Wäschereien.

Im einzelnen verweise ich auf die Anordnung des Herrn Reichskommissars fuer das Ostland vom 12. September 1941.

Der Stadtkommissar in Kauen
gez. CRAMER
SA - Oberfuehrer

Kauen, den 19. September 1941.

Der Stadtkommissar in Kauen Oeffentliche Bekanntmachung Nr. 26

Ueber die Lohngestaltung im Ostland

Zu der Bekanntmachung Nr. 1 des Herrn Reichskommissars fuer das Ostland vom 12. September 1941 ueber die Lohngestaltung, erlasse ich folgende Ausfuhrungsbestimmungen:

1. Die geforderten Lohnverzeichnisse sind einzureichen beim Arbeitsamt Kauen, Uosto g. 6, Telefon Nr. 25360, bis spaetestens 27. September 1941.

2. Die Lohne und Gehaelter sind anzugeben in Rubel, Reichskreditmark und Reichsmark. Als Umrechnungs-

kurs ist festgesetzt 1 RM = 1 Reichskreditmark = 10 Rubel.

3. Im einzelnen verweise ich auf die Bekanntmachung Nr. 1 des Herrn Reichskommissars fuer das Ostland vom 12. September 1941.

4. Wer es unterlaesst, die geforderten Lohnverzeichnisse rechtzeitig einzureichen, hat Bestrafung zu erwarten.

Der Stadtkommissar in Kauen
gez. CRAMER
SA - Oberfuehrer

Kauen, den 19. September 1941.

Der Stadtkommissar in Kauen Oeffentliche Bekanntmachung Nr. 27

Betreffend die Bezahlung von Wohnungsmiete in nationalisierten Haeusern

Die Mieter aller nationalisierten Haeuser werden hiermit aufgefordert, in der Zeit vom 22. bis 27. September 1941 sich auf den zustaeundigen Wohnungskontoren einzufinden unter Vorlage ihrer Quittungen fuer die zuletzt bezahlte Wohnungsmiete. Saemtliche Mieter sind verpflichtet, die Miete nachzuzahlen fuer denjenigen Zeitraum, ueber den sie eine Quittung fuer bezahlte Miete nicht vorweisen koennen.

2. Wer dieser Aufforderung nicht nachkommt hat damit zu rechnen, dass er nach Ablauf der genannten Frist zum Verlassen seiner Wohnung gezwungen wird.

Der Stadtkommissar in Kauen
gez. CRAMER
SA - Oberfuehrer

Kauen, den 20. September 1941.

Kauno Miesto Komisararo Skelbimas Nr. 25

Dėl maksimalinių kainų nustatymo maisto produktams

1. P. Reicho Komisararo Rytų Kraštui š. m. rugsėjo 12 d. skelbimu Nr. 1 nustatė naujas kainas žemės ūkio gaminiams ir įvairiems kitiems maisto produktams, ir šios kainos įsigaliojo nuo š. m. rugsėjo 16 d. Ta pačia dieną mano š. m. rugpjūčio 7 d. skelbimas Nr. 8 apie maksimalines kainas maisto produktams nustojo galios.

2. Einant p. Reicho Komisararo š. m. rugsėjo 12 d. potvarkiu Rytų Kraštui, Kauno miesto srityje man pavestas kainų priežiūros vykdymas. Kainų priežiūros įstaiga yra Gedimino g. Nr. 27, telefon. 20181.

3. Einant p. Reicho Komisararo š. m. rugsėjo 12 d. potvarkiu Rytų Kraštui, šios žemiau nurodytos verslamonės nuo š. m. rugsėjo 16 d. turi ap-

rūpinti jų parduodamas prekes kainų kortelėmis:

visų rūšių maisto produktų parduotuvėse ir rinkose;
svetainės, valgyklos, kantinos ir panašios įmonės;
įmonės, besiverčiančios svetimų žmonių nakviniu;
kirpėjai,
batsiuviai ir skalbyklos.

Dėl smulkesnių duomenų nurodau į p. Komisararo Rytų Kraštui š. m. rugsėjo 12 d. potvarkį.

Kauno Miesto Komisararas
(pas.) CRAMER
SA Oberfiureris
Kaunas, 1941. 9. 19 d.

Kauno Miesto Komisararo Skelbimas Nr. 26

Dėl atlyginimų nustatymo Rytų krašte

Prie p. Reicho Komisararo Rytų Kraštui 1941 m. rugsėjo 12 d. skelbimo Nr. 1 dėl atlyginimų nustatymo skelbiu šiuos vykdomuosius nuostatus:

1. Reikalaujami atlyginimų sąrašai (etatai) turi būti pristatyti Darbo Įstaigai, Uosto kr. Nr. 6, telefon. 25860, vėliausiai ligi 1941 m. rugsėjo 27 d.

2. Algos ir atlyginimai turi būti nurodyti rubliais, Reichskreditmarkėmis ir Reichsmarkėmis. Anskelbavimams

nustatytas kursas: 1 Rm = 1 Reichskreditmarkė = 10 rublių.

3. Dėl smulkesnių davinių nurodau į p. Reicho Komisararo Rytų Kraštui š. m. rugsėjo 12 d. potvarkį.

4. Kas laiku nepristatys reikalaujamų atlyginimų sąrašų, bus baudžiamas.

Kauno Miesto Komisararas
(pas.) CRAMER
SA Oberfiureris
Kaunas, 1941. 9. 19 d.

Kauno Miesto Komisararo Skelbimas Nr. 27

Dėl nuomos mokėjimo nacionalizuotuose namuose

1. Šiuo visi nacionalizuotųjų namų savininkai įpareigojami nuo 1941 m. rugsėjo 22 ligi 27 dienos atvykti į atitinkamas butų kontorą pristatyti jų turimus pakvitavimus už paskutinę sumokėtą nuomą. Visi nuomininkai įpareigojami primokėti nuomą už tą laiką, už kurį jie negalės pristatyti nuomos sumokėjimą įrodančių pa-

kvitavimų.

2. Kas nevykdys šio raginimo, tas nurodytam terminui suėjus bus priverstas palikti turimą butą.

Kauno Miesto Komisararas
(pas.) CRAMER
SA Oberfiureris
Kaunas, 1941. 9. 20 d.

Atiaisymas

Pressdienst biuletenyje 1181 m Bendrame potvarkyje dėl kainų ir atlyginimų nustatymo Rytų Krašte, § 1 (atspausdintame „I Laisvė“ Nr. 73, 6 psl.), paskutinėje pastraipoje, (4) turi būti: „Priedas mokamas ir

toms darbo jėgoms, kurios šalia grynu pinigų atlyginamos dar ir maistu. Už maistą atskaitoma nuo bendro atlyginimo 24 Reichsmarkės per mėnesį arba 0,80 Reichsmarkių už dieną“.

Pasikėsiniimai ir provokacijos prieš vokiečių atstovus Argentinoje

BUENOS AIRESAS. Naktį prieš vokiečių generalinio konsulo Wiedemanno išvykimą iš Buenos Aires, apie 12 jaunuolių būrys į privačią vilą, kurioje gyvena Wiedemannas, metė benzino butelį. Panašus pasikėsinimas buvo padarytas prieš vokiečių Goethės mokyklą. Vienos tos mokyklos durys dėl numestos padegamosios bombos sudegė iki anglies. „Accida Argentina“ išlipino skelbimus, kuriuose anonimiškai reikalaujama, kad vokiečių ambasadorius apleistų kraštą. Gatvėse buvo girdėti prieš ambasadorių nukreiptų grasinimų ir protesto šūkių. Gyviausiam miesto centre — Calle Floridoje buvo surengtos demon-

stracijos, per kurias buvo šaukiama grasinimai prieš Vokietiją ir prieš jos diplomatinę atstovybę Buenos Aیرهse. Buvo platinamos kortelės, kuriose buvo po kelis kartus išspausdinta „Tegu jis išvažiuoja“. Įsikišo policija, kuri devynis didžiausius triukšmadarius suėmė. Jų tarpe buvo kelį žydai.

BERLYNAS. IX. 20. „Argentina taip pat Rooseveltui išlaikoma“ — tokiais ir panašiais antraščių spauda rašo apie parlamentato atstovo Tabordos kurstymą prieš Vokietijos ambasadorių von Thermaną, smerkdama Jungtinių Valstybių inspiruotas ir apmokėtas provokacijas. Tabordo

tkslas, kurį jam pasakė jo šiaurės Amerikos vyresnieji, — rašo „Voelkscher Beobachter“, — yra užnuodyti Vokietijos ir Argentinos santykius, kuriuos ambasadorius Thermannas daug metų didžiausiu rūpestingumu palaikė. Laikraštis baigdamas klausia, ar Argentinoje rengiamasi užmiršti labai dažnai rodytą tautinę savigarbą ir leisti kitų tautų politiniams avantiuristams nustatyti savo laikyseną.

„Deutsche Allgemeine Zeitung“ ryšiu su tuo taip pat nurodo Jungtinių Valstybių apmokėtą darbą atsitikime su Belmonte ir įvykius Asuncione, kur Jungtinių Valstybių prezidentas tarėsi galįs

užprotestuoti, akredituojant vieną naują Vokietijos pasiuntinį. Argentinoje Rooseveltas pasinaudojo, kaip laikraštis pabrėžia, parlamento atstovu, kuris, kaip šiaurės Amerikos Dieso komisijos kreatoria, turėjo savo krašte labai blogą vardą. Labai blogą įspūdį turįs daryti tas faktas, kad Argentinos vyriausybė leidžia diena iš dienos plėsti šlove įgaliojimą Reicho atstovui.

„Berliner Lokalanzeiger“ rašo: Taborda veikia prieš Vokietijos ambasadorių pačiominėjimą priemonėmis, liepdamas lauzyti diplomatinis antspaudus, slaptai konfiskuoti diplomatinis paketus ir kišti į juos suklastotus dokumentus. Čia aiškiai esanti matyti Vašingtono ranka. Jei Argentina ir toliau dėl šių įvykių tylėsianti, tai tai bus įrodymas, kad tokia didelė šalis atsilikauja prieš Rooseveltą ir nusizeminio iki Jungtinių Valstybių kolonijos.

„Berliner Boersenzeitung“ ryšiu su tuo pastebi, kad šio marionetų teatro režisierius esą nesunku pažinti. Esą žinoma, kad parlamento atstovui Tabordai priklausę kurstytojiškas laikraštis „Critica“ yra išlaikomas Jungtinių Valstybių doleriais. Čia, kur galima čiupte sučiupti tikruosius valstybės priešus, tikruosius Argentinos laisvės ir nepriklausomybės sabotuotojus, Argentinos vyriausybė užmerkianti akis. „Neabejotina, — konstatuoja baigdamas laikraštis, — kad amerikoniškojo imperialistinio vėžio įsiskaidymas Argentinos vidaus gyvenime turi nepaprastai pasunkinti Vokietijos ir Argentinos santykius“.

Britai pereitą savaitę neteko 250.300 tonų talpos laivų

BERLIN. IX. 21. Vokiečių karo laivynas praėjusią savaitę sėkmingai kovojo Atlanto vandenyno mūšyje. Didžiosios lydimos vilkstinės Islandijos vandenysse puolimas pasibaigė 28 prekybos laivų bendros 164.000 tonų talpos nuskandinimu. Povandeniniai laivai Atlanto vandenyno šiaurėje nuskandino dar šešis 27.000 tonų laivus. Greitieji laivai prie Anglijos krantų be nuostolių sau nuskandino keturis prekybos laivus bendros 25.000 tonų talpos. Vokiečių karo aviacija sunaikino 34.300 tonų talpos laivų. Britai šią savaitę iš viso neteko prekybos laivų bendros 250.300 tonų talpos.

BERLIN. IX. 20. Naktį į rugsėjo 20 d. vokiečių karo lėktuvai iš lydimosios vilkstinės, plaukusios netoli Anglijos rytinių krantų, nuskandino vieną 10.000 tonų prekybos laivą. Iš tos pačios lydimosios

vilkstinės buvo sunaikintas 7.000 tonų tanklaivis.

Kas tos Ezelio, Dagoes ir Vormso salos

BERLIN. Iš Baltijos pakraščiuose esančių Ezelio, Moono, Dagoes ir Vormso salų, kurios paminėtos viename paskutiniųjų vyriausiosios kariuomenės vadovybės pranešimų, Ezelio sala yra didžiausia ir turi 2.710 kv. kilometrų. Po jos eina Dagoės sala. Geologiškai šios salos yra plokščių kalkinių uolų, kurios lengvai linksta į pietų vakarus. Klimatui atžvilgiu jos panašios į sausumą, kas ypač pasireiškia vegetacijoje. Tačiau, nors klimatas yra palankus, yra nepalanki dirva, kuri

daugiau yra tyrlaukių pobūdžio. Gyventojai yra vokiečiai, estai ir švedai (Vormso sala), kurių pagrindinis užsėmimas yra žemės ūkis, žvejyba ir jūrininkystė. Istoriniu atžvilgiu savo metu salos priklausė didžiajai ordino valstybei, kuri valdė nuo Narvos iki Dancigo. Ordinui smunkant, Ezelis ir Dagoė 1559 m. teko Danijai. 1645 m. salos teko Švedijai ir po šiaurės karo 1721 m. — Rusijai. Pasaulinio karo metu Ezelio sala buvo svarbi rusų laivyno bazė. Ji, o taip pat Dagoė, 1917 m. spalio mėn. buvo vokiečių okupuota. 1939 m. rugsėjo mėn. šių salų grupę okupavo sovietai ir Ezelio saloje įrengė stiprią savo aviacijos ir laivyno bazę. Sala yra svarbios strateginės reikšmės dominavimui Baltijos jūros vidurinėje ir šiaurinėje dalyje.